

KCK
KCK
KOMA CÎVAKÊN
KOMA CÎVAKÊN
KURDÎSTAN
KURDÎSTAN
SÖZLEŞMÊSÎ
SÖZLEŞMÊSÎ

İçindekiler

1	Önsöz	2
2	Başlangıç	4
3	Birinci Bölüm: GENEL ESASLAR	8
4	İkinci Bölüm: TEMEL HAKLAR, ÖZGÜRLÜKLER VE GÖREVLER	10
5	Üçüncü Bölüm: GENEL ORGANLAR	12
6	Dördüncü Bölüm: PARÇA ÖRGÜTLENMESİ	17
7	Beşinci Bölüm: EYALET-BÖLGE ÖRGÜTLENMESİ	18
8	Altıncı Bölüm: ŞEHİR, KASABA VE MAHALLE ÖRGÜTLENMESİ	19
9	Yedinci Bölüm: KÖY VE SOKAK ÖRGÜTLENMESİ	20
10	Sekizinci Bölüm: YARGI	21
11	Dokuzuncu Bölüm: MEŞRU SAVUNMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	23
12	Onuncu Bölüm: DEMOKRATİK EYLEM	24
13	On Birinci Bölüm: EKONOMİK VE MALİ SİSTEM	25
14	On İkinci Bölüm: DEMOKRATİK ÖRGÜTLENME SİSTEMİ	26
15	On Üçüncü Bölüm: ORTAK HÜKÜMLER	28
16	On Dördüncü Bölüm: EK MADDELER	29

Önsöz

Tarihin insanlık için büyük gelişme imkanları ile ciddi tehlikeleri iç içe barındırdığı, Ortadoğu da Üçüncü Dünya Savaşı olarak adlandırılan ciddi bir kaos ve çatışma durumunun yaşandığı, Kürdistan'ın ise bu çelişki ve çatışmanın merkezinde yer aldığı kritik bir sürecinden geçiyoruz. Eski siyasal statükonun kısmi direncine rağmen, küresel sermaye güçleri bu kaostan kendi çıkarları doğrultusunda bir çıkış arayışını sürdürürken, halklar da özgürlüklere dayalı kendi demokratik sistemlerini geliştirerek kaos durumunu aşmaya çalışıyorlar. Bu durumun kısa tespitini genel hatlarıyla şöyle yapmak mümkündür:

1. İnsanlık Zagros ekosisteminde gerçekleşen tarım devrimi temelinde 19. yüzyıl başlarına kadar gelmiştir. 19. yüzyıl başlarında ikinci büyük devrim olan sanayi devrimi gerçekleşmiştir. Bu ikinci devrim ulus-devletin oluşmasında önemli rol oynamıştır. Ulus-devlet sistemi ise yirminci yüzyılın sonlarına doğru toplumsal gelişmenin, demokrasi ve özgürlüklerin önünde en ciddi engel durumuna gelmiştir.

2. Yirminci yüz yılın başında geliştirilen ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesi, devlet kurma hakkı olarak anlaşılmıştır. Bu temelde oluşan ulus-devletler günümüzde gelişme önünde ciddi engel durumundadırlar. Ulus-devlete dayalı Birleşmiş Milletler modeli yürümektedir. Körfez savaşı ve Irak'taki durum bunun kanıtı olmaktadır.

3. Bundan çıkışın temel yolu, ulus-devlete göre gelişen küresellik değil, tamamen halka dayanan ve gücünü tabandan alan Demokratik Konfederatif sistemdir. İnsanlık tarihinde devlet olgusu ezeli olmadığı gibi, ulus-devlet de ebedi değildir. Günümüzde küreselleşme ile ulus-devlet aşılmaktadır. Ancak bu süreçte emperyalizm ciddi bir yeni sistem modeli geliştiremediği için, mevcut sistemin krizi derinleşmiş ve kaosa dönüşmüştür.

4. Bu durumda tek alternatif demokratik konfederalizmdir. Bu, piramit tarzı bir örgütlenme modelidir. Burada söz, tartışma ve karar topluluklarıdır. Tabandan en üstte kadar delegeler seçimle gelir ve tepe de bir koordinasyonu oluşturur. Delegeler halkın bir yıllık memurları gibi çalışır.

5. Ortadoğu'nun ağırlaşan tarihsel ve toplumsal sorunlarının çözümü içinde demokratik konfederalizm sistemi geçerlidir. Kapitalist sistem ve emperyal güçlerin dayatmaları demokrasiyi geliştiremez, ancak demokrasiyi istismar edebilir. Demokratik konfederal sistemde tabandan gelişen demokratik seçeneği egemen kılmak esastır. Bu sistem toplumsal temelde etnik, dini ve sınıfsal farklılıkları gözetmeyen bir sistemdir.

6. Kürdistan içinse kendi kaderini tayin etme hakkı, milliyetçi temelde devlet kurmak değil, siyasi sınırları sorun yapmadan ve sınırları esas almadan kendi demokrasisini kurma hareketidir. İran'da, Türkiye'de, Suriye'de ve hatta Irak'ta oluşacak bir Kürt yapılanmasında tüm Kürtler bir araya gelerek kendi federasyonlarını, birleşerek de üst konfederalizmi oluştururlar.

7. Kürdistan Demokratik Konfederalizminde asıl karar yetkisi köy, mahalle ve şehir meclis ve delegelerindedir. Dolayısıyla halkın ve tabanın kararı geçerlidir.

Günümüz dünya, Ortadoğu ve Kürdistan koşullarına ilişkin yaptığımız bu temel tespitler gösteriyor ki, Kürdistan'da Demokratik Konfederalizmi örgütlemek acil, vazgeçilmez ve ertelenemez bir tarihsel görevdir. Bu temelde yeni bir Newroz gününde Demokratik Konfederalizmin inşa sürecini başlatmak, tarihsel bakımdan oldukça ileri, özgürleştirici ve heyecan verici yeni bir adım olmaktadır.

Kürdistan Demokratik Konfederalizmi bir devlet sistemi değil, halkın devlet olmayan demokratik sistemidir. Başta kadınlar ve gençler olmak üzere halkın tüm kesimlerinin kendi demokratik örgütlenmesini yarattığı politikayı doğrudan ve özgür-eşit konfederasyon yurttaşlığı temelinde, yerelde kendi özgür yurttaşlık meclislerinde yaptığı bir sistemdir. Dolayısıyla öz güç ve öz yeterlilik ilkesine dayanır. Gücünü halktan alır ve ekonomi de dahil her alanda öz yeterliliğe ulaşmayı benimser.

Kürdistan Demokratik Konfederalizmi gücünü toplumsal tarihin derinliklerinden ve Mezopotamya'nın tarihten gelen zengin kültürel birikiminden alır. Klan sisteminden ve aşiret konfederasyonlarından günümüze kadar uygarlık tarihi boyunca devletçi toplum merkezleşmesine girmek istemeyen doğal toplumun demokratik komünal yapısına dayanır. Yakın tarih açısından, PKK'nin başta zindanlar ve dağlar olmak üzere bütün alanlarda otuz yılı aşkın süre binlerce şehit vererek yürüttüğü mücadele içinde yarattığı yurtsever halk gerçeğine, özgür yaşama ve demokratik örgüt birikim ve tecrübesine dayanır.

Demokratik Konfederalizm, devletlerin köklü bir reformla demokrasiye duyarlı hale getirilmelerini, demokratikleşme önünde engel olunmamasını ve tüm engellerin kaldırılmasını ister ve bu amaç doğrultusunda mücadele eder. Bundan sonra Kürdistan da üç hukuk geçerli olacaktır: AB hukuku, üniter devlet hukuku, demokratik konfederal hukuk. Üniter devletler olan İran, Irak, Türkiye ve Suriye Kürt halkının konfederal hukukunu tanıdıça Kürt halkı da onlarınkini tanıyacak ve bu temelde uzlaşmaya gidebilecektir.

Demokratik Konfederalizm tüm kültürel varlıkların tanınması, korunması ve kendini ifade özgürlüğünü esas alır. Bu temelde Kürt sorununun demokratik çözümünü, Kürt Kimliğinin her düzeyde kabulünü, Kürt dilinin ve kültürünün geliştirilmesini sağlamayı temel görev bilir.

Demokratik Konfederalizm ekolojik toplum modelini benimser. Toplumsal cinsiyet baskılarına çok yönlü karşı durulmasını ve bunun kadın özgürlük mücadelesi ile aşılmasını esas alır. Ekolojiye ve cinsiyet özgürlüğüne dayalı bir demokrasinin Kürt toplumunun olduğu her alanda örgütlenmesini ve her tür gerilik ve gericiliğe karşı bu temelde mücadele edilmesini ön görür. Bireysel hak ve özgürlükleri toplumsal demokrasinin gelişimiyle birleştirir.

Demokratik Konfederalizm, toplumsal sorunların zora ve şiddete başvurulmadan çözülmesini esas alır, yani barış politikasına dayanır. Ülkeye, halka ve özgürlüklere yönelen saldırılara ve hukukun çiğnenmesine karşı meşru savunma durumunda olur.

Demokratik Konfederalizm, Kürt halkının kendi demokrasisini kurma ve kendi toplumsal sistemini organize etme hareketidir. İçte demokratik ulusu, dışta ise ulus üstü yapılanmayı ifade eder. Toplumun siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel, inanç ve mezhepsel, etnik, cinsiyet özgürlüğüne dayalı, ekolojik, komünal alandaki örgütlenmelerinin birliği ve örgütlenmiş toplumun kendi kendini yönetme organizasyonudur. Bu temelde başta kadınlar ve gençler olmak üzere toplumun tüm kesimlerini, kendi demokratik örgütlenmelerini yaratmaya, demokratik eylemlerini yükseltmeye ve kendi kendilerini yönetmeye çağırıyorum.

Demokratik Konfederalizm, dört parçaya bölünmüş ve dünyanın her tarafına yayılmış olan Kürt halkının demokratik birliğinin ifadesidir. Kürt ulusunun kendi içindeki sorunların çözümünde demokratik birlik ilkesini esas alır. Milliyetçilik temelindeki devletleşme eğilimlerini çağını doldurmuş ulus-devlet anlayışının bir devamı olarak görür. Bu tür eğilimler Kürt sorununu çözmede ve Kürt toplumunu ilerletmede yeterli olamayacağı için, böylesi güçleri demokratikleşmeye açık olmaya ve demokratik ulus birliği temelinde konfederasyona katılmaya davet ediyorum.

Demokratik Konfederalizm, derin demokratik zihniyete ve özgürlük bilincine dayandığı için, halklar arasında hiçbir ayırım yapmadan tüm halkların eşit-özgür birliğini esas alır. Katı sınırlara dayalı milliyetçi-devletçi ulus yerine demokratik ulusu geliştirir. Bu temelde tüm Ortadoğu halklarının ve demokrasi güçlerinin birliğinden yanadır. Komşu devletler ile ilişkileri, eşit ve özgür birlik ilkesine dayalı olarak siyasal, sosyal ve kültürel hakların yaşamsallaşması temelinde düzenlemeyi ön görür. Bu temelde bir kez daha bölge halklarını demokratik konfederal birliğe, komşu devletleri ise demokratik tutuma davet ediyorum.

Demokratik Konfederalizm, küresel emperyalizme karşı halkların küresel demokrasinden yanadır. 21. yüzyılda tüm halkların ve insanlığın yaşamak durumunda olduğu bir sistemdir. Bu da küresel çapta demokratik konfederasyona doğru gidiş ve yeni bir çağa yürüyüş demektir. Bu temelde tüm demokratik insanlığı Küresel Demokrasi Kongresi altında yeni bir dünya yaratmaya çağırıyorum.

Bu ilkeler temelinde ve 2005 yılı Newrozun da Kürt halkının Demokratik Konfederal örgütlenişinin ve birliğinin ifadesi olan **KOMA KOMALÊN KURDİSTAN**'ın kuruluşunu ilan ederek, halkımıza yeni bir yaşam felsefesi ve sistemi daha kazandırdığımızı inanıyorum. Bunun kurucusu olmakla şeref duyuyorum. Tüm halkımızı yeşil zemin üzerindeki sarı güneş içinde kırmızı yıldızlı bayrak altında kendi demokrasisini örgütlemeye, birleşmeye ve kendi kendini yönetmeye çağırırken, bu bayrağı şerefle taşıyacağımı ve Önderlik görevlerimi şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonrada başarı ile yapmaya devam edeceğimi ifade ediyor, her bahardan özgürlüğe daha yakın olan bu baharda tüm halkımızın, bölge halklarının ve dostlarımızın Newrozunu kutluyor, selam ve saygılarımı sunuyorum.

20 Mart 2005
ABDULLAH ÖCALAN
RÊBERÊ KOMA KOMALÊN KURDİSTAN

Başlangıç

Toplumlar tarihindeki yazılı sözleşmelerin çoğunluğu bireylerin ve toplumun devlete karşı görev ve sorumluluklarını ortaya koymuştur. Hiyerarşik ve devletçi iktidarların meşruiyet kaynakları bu sözleşmelerin içeriğini belirlemiştir. Tanrı adına yetki kullananların düzenini koruma bu yasaların ve sözleşmelerin amacıdır. Yönetim anlayışı ve felsefesi giderek devletin kutsallaşması biçiminde ifadeye kavuşmuştur. Niteliği ne olursa olsun devleti koruma temelinde birey ve toplum ilişkilerinin düzenlendiği eksen, devlet olmaya devam etmiştir.

Koma Civakên Kurdistan Sözleşmesi'nin dayandığı felsefe ve anlayış bütün bunlardan farklıdır. KCK Sözleşmesi, devletçi zihniyeti aşan toplumsal ilişkiler düzeneği yaratarak, halkın demokratik örgütlenme ve karar gücüne dayanan derinleşmiş radikal demokrasiyi Kürdistan'dan başlayarak, Ortadoğu'ya ve tüm dünyaya yayma hamlesinin başlangıç aşaması durumundadır. Canlı bir diyalektik anlayışa dayanan bu Sözleşme, iktidarcı-devletçi toplum sistemlerini korumak için konan kural ve kanunların değiştirilemez olduğu anlayışını değiştirecek ve aşırıcak bir dinamizme de sahiptir. Yaşamın kendisi olan tabandaki halk gerçekliğine dayanmasının gereği olarak bu değişim felsefesini toplumla sözleşmesinin değişmez kanunu yapmıştır.

2005 yılının Newroz'unda Kürt halkının demokratik ve komünal yaşamının tarihsel geleneğine sahip çıkarak, toplulukların devlet dışı demokratik konfederasyonu olarak inşasına başladığımız KKK sistemi, demokraside ve toplumculuk anlayışında derinleşerek gelişirken, toplumculuğu daha güçlü vurgulamak ve devletçi konfederasyonlardan farkını belirginleştirmek amacıyla ismini Koma Civakên Kurdistan (Kürdistan Demokratik Toplum Konfederalizmi) olarak değiştirmiştir. KCK Önderliği bu konudaki görüşlerini ve bu değişimin esaslarını şu şekilde ifade etmektedir.

“Aslında ben misyonumuzu ezilen halklar adına evrensel bir çıkış olarak görüyorum. Ortadoğu'ya gelince ben Kürtler için KCK sistemini öneriyorum. Komala Civaken Kurdistan adıyla bir örgütlenmeye gidilebilir. Ortadoğu'daki tüm bu sorunların çözümü olarak “Civaka Demokratik” formülünü belirtiyorum. Bu çözüm yönteminde mevcut sınırlara dokunulmadan, ama bütün kültürel kimliklerin de kendini özgürce ifade ettiği bir sistemi kastediyorum.

KCK bir devlet yapılanması değildir. Herkesin, her toplumsal grubun içinde yer alabileceği demokratik bir örgütlenmedir. Demokratik otorite ve demokratik yönetim anlamına gelir. Aynı zamanda Kürdistan demokratik yönetimini ifade eder

Biliyorsunuz Kom kelimesi Aryen kökenli bir kelimedir. Komünizm, komün kelimeleri de muhtemelen aynı kökene dayanır. Kürtçe'deki Kom kelimesi bir çeşit komün anlamındadır. Toplum çeşitli komünlerden oluşur. Herkes kendisini bir komünde ifade edebilmeli, herkesin bir komünü olmalıdır. Bütün toplumsal sorunlarla ilgili örgütlenmeler geliştirilmelidir. Kadın sorunu ile ilgili, çevre sorunları ile ilgili, azınlıklarla ilgili vb. akla gelebilecek her toplumsal olay ve olgu ile ilgili komün şeklinde örgütlenmeler olmalı. Tarımsal komünler, köy komünleri, mahalle komünleri vb. çoğaltılabilir. Benim “kom” ya da “komün” dediğim örgütlenmeler bunu ifade ediyor.

Bu projemize göre ulus-devlet demokratikleştirilecektir. Devlete rağmen toplumu demokratikleştirmek gerekiyor. Koma Civaken sistemi bütün toplulukların örgütlenip kendilerini ifade edebildikleri bir örgütlenmedir. Bütün çevreci örgütler, feminist örgütler, kurumlar, dergi çevreleri, ekonomik örgütlenmeler, sendikalar, siyasi partiler, kadın, gençlik hareketleri demokrasi ilkeleri çerçevesinde bir araya gelmelidir. Tabii ki bu sivil dernek ve kurumlar ihtiyaç duyulan her alanda kurulur. Toplum bütün bunların bir arada bulunmasından ve ilişkilerinden oluşur. Benim demokrasi anlayışım, birey demokrasisi değil, topluluk demokrasisidir. Ben toplulukların eşit ve özgür olarak bir arada yaşaması gerektiği düşüncesindeyim. Tüm bu örgütlenmeler Demokratik Toplum Konfederalizmi çatısı altında birleştiğinde muazzam bir demokrasi gücü açığa çıkar.

Ben toplumun farklı topluluklardan, gruplardan oluştuğuna ve bu grupların eşitliğine inanıyorum. Sadece bireysel hakların değil grup, kolektif hakların var olması gerektiğine inanıyorum. Bireysel hakların kolektif haklarla birlikte kullanıldığında bir anlamı vardır. Burada şunu özellikle vurgulamak istiyorum. “Çok kültürlü, Demokratik Hukuka dayalı bir Ulus”u öneriyorum.

Bugüne kadar iktidarı hedeflemeden toplumsallaşmak, demokratikleşmek olgusu pek düşünülemedi. İktidarı hedeflemeden tüm toplumu demokratikleştirmeye yönelik açılımlar, oluşumlar gerçekleştirildiğinde asıl hedefe ulaşılır. Daha önce şu tespiti yapmıştım; "İktidarın olduğu her yerde direniş vardır ve iktidarın olduğu her yerde başkaldırı olur". Dünyanın her yerinde direniş var fakat bunlar birbirinden bağımsız ve kendi başlarına. Bu konuya ilişkin görüşüm, bütün bunları bir araya getirmek, birlikte hareket etmeye yöneliktir. Dolayısıyla benim aslında tasarladığım şey bütün dünyaya ilişkindir. Bu nedenle iktidarı hedeflemeden gerçekleştirilecek olan oluşumları demokratik toplum konfederalizmi kavramıyla ifade ediyorum.

Mevcut siyasi iktidarı veya iktidarları bir çembere benzetiyorum. Çemberin içinde noktalar var. Daha önce de ifade etmişim bu bir çeşit firavun sosyalizmidir demişim. Bu çember firavun çemberidir. Çemberi de noktaları da yok etmek gerekir. Benim bahsettiğim, çemberin içindeki noktaların dahil olduğu gruplar, iç içe geçmiş halkalar şeklindedir. Yani kesişen halkalar. Bir örnekle belirtelim. Bireyin çeşitli organları mesela göz, ayak, kol gibi, bunların birbirleriyle direkt, organik bağlantıları var. Siz her şeyi göze yükleyemezsiniz veya bir başka organa yükleyemezsiniz. Siz bütün vücudu tek bir hücre yapabilir misiniz, bu mümkün değil. Her birinin ayrı işlevi var. Fakat hepsi birbirleriyle bağlantılı ve uyumludurlar. Benim toplum anlayışım bunun gibi organik ve işlevseldir.”

Bu belirtilenler ekseninde sözleşmemiz de diyalektik anlayışa ve değişimin ruhuna uygun olarak düzenlenmiş, toplum lehine toplumsal kuruluşun ilkelerini ve özünü geliştirmek kararlılığıyla yenilenmiştir.

Bu sözleşme, Koma Civakên Kurdistan Önderliğinin 1973 yılından bu güne kadar öncülük yaparak gerçekleştirdiği Demokratik Devrimin ortaya çıkardığı birikimlerle, insanlığın binlerce yıldır verdiği özgürlük ve demokrasi mücadelesinin yarattığı birikimin bulunduğu mekan ve zamanın ürünüdür. Halkların zamanının demokratik devrimle Kürdistan’da zirveleşmesinin sistemleştirilmesi bu Sözleşme ile pratikleşecektir.

Tarih boyunca halkların özgürlük ve demokrasi mücadeleleri, kendilerine ait ve kendilerini güç yapacak bir sistemle taçlandırılmadığı için, egemen sistem çemberini kıramamış ve onun mezhebi konumuna düşmüşlerdir. Reel sosyalizm örneğinde görüldüğü gibi, egemen güçlere ait olan iktidarcı ve devletçi bir yapılanmayı aşamamışlardır. Koma Civakên Kurdistan sistemi, karar gücünün komün ve yerel halk meclislerine dayandığı bir temel üzerinden geliştiğinden, bu çemberi kırarak halkların kendi demokratik sistemlerini kurmalarına yol açacaktır.

Koma Civakên Kurdistan, halkların komünal demokratik duruşunun çağdaş değerlerle bezenerek güncelleşmesidir. Bu niteliği ile batı da gelişen ve ağırlıklı olarak bireyi temel alan demokrasi anlayışından farklıdır. Demokrasinin kaynağını insanlığın başlangıcındaki komünal demokratik değerlere ve tarih boyunca devlet erkini ve temsilcilerinin yetkilerini sınırlayan mücadelelere ve tutumlara dayandırmaktadır. Birey iradesinin ve özgürlüğünün komünal demokratik yaşam içinde optimal dengeye kavuştuğu ve anlam kazandığı bir demokratikleşme çizgisidir. Halkı güç ve irade yapan, demokrasiyi üst toplumun etkinliğinin bulunduğu Atina Demokrasisi ya da Magna Carta belgesi ile başlatan anlayışın aşılmasını sağlayan ve halkların kendi sistemlerini kurmasına imkan yaratan bir çizgidir.

KCK Sözleşmesi ile toplumların var olma biçimi olan komünal demokratik değerleri ve insanlığın dinlerde, tarikatlarda, mezheplerde ve manastırlarda ifadesini bulan tüm özgürlük ve demokrasi ırmaklarını kendine tarihsel temel yapan bir demokrasi anlayışının bu topraklarda yerleştirilmesi hedeflenmektedir.

Liberal demokrasiye karşı halkın tabandan örgütlenmesine dayanan ve halkı güç yapan radikal demokrasi Koma Komalên Kurdistan sisteminin hem temeli hem de sonucudur. Radikal demokrasi tabandan örgütlenen, bireyin güç ve irade kazanmasıyla sürekli derinleşecek bir karaktere sahiptir. Kadın özgürlük hareketiyle her gün devrim içinde devrim yaşayan Koma Civakên Kurdistan, derinleşen demokrasi özelliği ile Ortadoğu ve insanlığın tüm sorunlarına da çözüm olan bir sistemdir. Kürt sorununu milliyetçi-devletçi temelde değil de, demokratik ulus yaratarak çözmek bu sistemin başaracağı önemli görevlerden biridir.

Cinsiyet özgürlükçü, demokratik ve ekolojik bir toplumsal yaşamı hedefleyen Koma Civakên Kurdistan sistemi, özü itibarıyla demokratik sosyalist düşüncenin pratikleşmesidir. Bu temelde sosyalizmin radikal ve derinleştirilmiş bir demokrasiyle yeniden yükselişe geçişi sağlanmaktadır. İnsanlık her zaman sosyalist idealler taşımış, ancak demokrasiye dayandırılmadığı için egemen sistemlere ve sömürücü sınıflara daha fazla itaat sağlatan bir konuma düşmekten kurtulamamıştır. İnsanlık tarihinin kendisi, komünal yaşamın ancak demokratik duruşla gerçekleşeceğinin kanıtıdır.

Komünal demokratik duruşun çağdaş değerlerle yeniden yaratılması sosyalizmin yeniden yükselen değer haline getirilmesidir. Böylece demokrasiyle birlikte var olabilen sosyalizm, bilimsel-demokratik sosyalizm olarak Koma Civaken Kurdistan sisteminin ruhu olacaktır.

Toplumların özgürlük düzeyi kadının özgürlük düzeyiyle bağlantılıdır. Demokratikleşmenin kalıcılığını sağlayan ve garantisi konumunda olan kadın özgürlüğüdür. Mevcut sistemlerin en zayıf noktalarının başında kadını metalaştıran ve toplumsal cinsiyetçi zihniyeti kurumlaştıran erkek ideolojisi gelmektedir. Egemen erkek ideolojilerine, ahlakına ve kültürüne karşı savaşım verilmeden gerçek bir demokratikleşmeden, sosyalist ve özgür yaşamın yaratılmasından bahsedilemez. Bu nedenle toplumsal dönüşümün temelini cinsiyet özgürlüğüne dayalı devrimsel yaklaşımı yerleştirmek esastır. Tanrıça kültürünün ve doğal komünal yaşamın boy verdiği Mezopotamya toprakları kadın Rönesansının gerçekleştirilmesinde de öncülük yapacak potansiyele sahiptir.

Ekolojik bilinci esas almayan ve insanın doğa üzerindeki tahakkümünü ortadan kaldırmayı hedeflemeyen bir demokrasinin niteliği zayıf kalacak ve toplumun gerçek seçeneği olmayacaktır. Sınıflı uygarlıkla birlikte insanlığın yaşadığı gerilemenin kökenlerinde doğayı tahakküm altına alan, kendini doğanın bir parçası ve eşit özgür bir bileşeni olarak görmekten uzaklaşan hiyerarşik ve insan merkezli bakış gelmektedir. Bunu aşmak için canlı ve kutsal doğa anlayışına yeniden dönmeyi, insanın insan üzerinde başlayarak doğayı da egemenlik altına almasıyla sonuçlanan hiyerarşik zihniyetini dönüştürmeyi hedefleyen ekolojik bir devrim gerekmektedir. Diğer sistemlerden farklı olarak Koma Civakên Kürdistan sistemi ekoloji ve cinsiyet devrimine dayalı dönüşümle radikal ve derin demokrasiyi kuracaktır.

Bir sistemin alternatif olabilmesi, o sistemin başka düşünce ve sistemlerden daha fazla demokratik olmasıyla mümkündür. KCK sisteminin alternatif ve çözümleyici olması başka sistemler karşısındaki demokrasi üstünlüğüyle sağlanacaktır. Koma Civakên Kurdistan Sözleşmesi bu felsefe ve bilinçle hazırlanmıştır. Demokratik komünal-konfederal felsefe ve yaşam biçimi, çıkarlarla zedelenmemiş ve sınırlanmamış bir demokrasi zihniyetidir. Bunun en somut ifadesi kadının ve kültürlerin tam özgürlüğü ve doğa üzerindeki egemenlik zihniyetinin ortadan kaldırılması olmaktadır.

Temsili demokrasi devletin yetkilerini sınırlasa da, üst toplum yönetimi olarak halkların gerçek özgürlük ve demokrasi ihtiyacına cevap olamamıştır. Aksine üst toplumun örgütlenme biçimi olan devlete yumuşak örtü vazifesi görmüştür. Devlet dışı toplum örgütlenmesini değil de devleti eksen alan anlayışla üst topluma dayanan bir demokrasi ile sınırlı kalmıştır. Temsili demokrasi ikinci dünya savaşını önleyemediği için, siyasete günlük baskı yapan sivil toplum örgütlerine dayanan katılımcı demokrasi gelişmiştir. Aynı dönemlerde halk adına hareket ettiğini söyleyen ve hiyerarşik- devletçi toplumun mezhebi haline gelen reel sosyalizm de iflas etmiştir.

Koma Civakên Kurdistan sistemi ise doğrudan demokrasiyi kurmanın adıdır. Toplumun kendisinin demokrasi yaratacağını ve bunun için etnisite, mezhep, kültürel gruplar, emekçiler, kadın, gençlik gibi toplumun bütün kesimlerini içine alan ve bunların örgütlenmelerini kapsayan bir komünler toplamını, topluluk demokrasisini oluşturur ve bu toplulukların bir arada eşit ve özgür yaşamasını sağlar. Burjuva sistemlerdeki devletçi, sınıfsal sınırları aşmayan sivil toplumculuk yerine, toplum odaklı ve devleti aşmayı hedefleyen sivil toplum örgütleriyle de beslenerek, alternatif ve tam demokrasi modeli olarak halkların zamanında halkların siyasal alternatifi haline gelecektir.

Demokratik Toplum Konfederalizmi söz ve karar gücünü tabana dayandırarak yerel demokratik yaşamları komünal-konfederal ilişki ile birleştirip güçlerini arttırma ve daha kapsamlı sorunlara çözüm bulmanın örgütlü ifadesidir. Böylece merkezileşmeye dayanan siyaset tarzını aşarak halkın güçlendiği bir siyaset tarzının gelişmesini yaratan, yerel dar görüşlülüğün ve farklı bir iktidarcı zihniyetin hortlamaması açısından da yerelleri ortaklaşma ve dayanışmaya çeken birlikçi bir sistemin adıdır. Bu sistemle bireyin siyasete ve çevresine yabancılaşması sona erdirilerek, özgüven ve iradeye dayanan canlı bir siyasal yaşamın ve özgür yurttaşlığa dayanan kardeşliğin gelişmesi sağlanacaktır.

Demokrasiyi sadece devletin yetkilerini ve gücünü sınırlama olarak ele almayan, bu rolünü oynamakla birlikte devlet + demokrasi anlayışıyla toplumun demokratik örgütlenmesini ve yaşamını kurarak, tam ve doğrudan demokrasiyi devletin yanı başında yaşatmayı başarmak bu Sözleşmenin siyaset felsefesidir. Örgütlenme çokluğunu ve zenginliğini demokrasinin derinleşmesi, bireyin güç ve toplumun irade kazanması olarak ele alması bu sistemin temel karakteridir.

Bu Sözleşme ile birlikte Kürdistan halkının özgürlüğü de klasik ulusal kurtuluşçuluk ve isyancılıkta aranmamaktadır. Kürt halkını özgürleştirme stratejisi, esas olarak Kürt halkının demokratik toplum örgütlenmesi ve bunu komşu halklarla demokratik birlik ilişkisi içinde yürütmesi olarak ele alınmıştır. Kürt halkının özgürlüğünün güvencesi ne devlet nede devletçiklerdir. Kürt halkının özgürlüğü ve Kürt sorununun demokratik çözümü Kürdistan ve Ortadoğu'yu demokratikleştirmektir. Koma Civakên Kürdistan projesi bu yönüyle Kürt halkını özgürleştirme stratejisidir. Bu sistemle Kürt halkı tüm potansiyellerini açığa çıkarıp gücünü zirveleştirerek çözümü herkese dayatacak ve kaçınılmaz hale getirecektir. Meşru savunma ise, bu temel stratejinin saldırılar karşısındaki koruyucu gücüdür.

Koma Civakên Kürdistan Önderi, "Ben ulusların kendi kaderini tayin hakkını şöyle anlıyorum: Bu hak, kendi demokrasisini ve devlet olmayan kendi yönetimini kurma hakkıdır. Devlet olmayan toplulukların köylerde, mahallelerde ve şehirlerde kendi sorunlarını kendileri tartışarak kararlaştıracakları ve çözecekleri bir model kurma hakkıdır. Demokratik ulus devletin yarattığı bireye dayanmaz. Ulus-devletin yarattığı birey köledir. Devletin birey yaratması, vatandaş yaratması bütün kilitlenmelerin sebebidir. Demokratik ulus, topluluk ve bireylerin kendi yerel gerçeklikleri doğrultusunda sorunlarını tartıştığı ve çözüm ürettiği modeldir. Bizim hedefimiz devlet değil, demokrasiyi kurmaktır. Ulusların kendi kaderini tayin etme hakkı milliyetçi temelde devlet kurmak değil, siyasi sınırları sorun yapmadan ve sınırları esas almadan kendi demokrasilerini kurma hakkıdır. Kürdistan için üç hukuk geçerli olur: AB hukuku, üniter devlet hukuku, demokratik konfederal hukuk. Üniter devletlerin bizim demokratik hukukumuzu tanımaları halinde bizde onların hukukunu tanırız" diye ifade ediyor.

Koma Civakên Kürdistan Sözleşmesi pratikleştikçe, Kürt sorununun demokratik çözümü ve komşu halklarla birlik hukuku da belirginleşecektir.

Farklı kültür ve inançların olduğu coğrafya olan Ortadoğu ve Kürdistan'da demokratik toplum konfederalizminin tarihsel ve güncel kaynakları fazlasıyla vardır. Tarihte bu coğrafyada yaşayanlar doğal federasyon ve konfederasyon ilişkisi içindeydiler. Bu nedenle de toplumsal sorunlar 20.yy'daki kadar ağır yaşanmamıştır. Ulus-devlet, merkezi yönetim anlayışı ve milliyetçiliğin hâkim olduğu zaman sorunlar ağırlaşmıştır. Halklar da bu tarz yönetim ve siyaset anlayışının acısını fazlasıyla çekmiştir. Dolayısıyla demokratik konfederalizm Ortadoğu ve Kürdistan sorununun en etkili çözüm yolu olacaktır.

Demokratik toplum konfederalizmi, Ortadoğu'da tıkanıklığın esas nedenlerine yönelik bir müdahaledir. Katı milliyetçi, despotik yönetimler ve bunun zihniyeti bölgedeki gelişmelerin önündeki önemli bir engeldir. Dışarıdan gelen milliyetçilik fitnesi 200 yıldır halklara acı çektirmektedir. Kadın üzerindeki baskılar, sistemin gericiliğinin beslendiği en temel konudur. Toplumsal yaşam gericiliğin hizmetinde olduğundan, birey bu yaşamın içinde boğulmaktadır. Bu coğrafyanın en büyük zenginliği olan kültürler baskı altında tutularak soluklaştırılmıştır. Sonradan görme türedi burjuva sosyal kesimler doğaya da acı çektirmektedirler. Koma Civakên Kurdistan, etkili bir müdahaleyle bu tıkanıklığı aşacak, Kürdistan'dan başlayarak özgürlük ve demokrasinin, halkların kardeşliğinin önünü açacaktır.

Koma Civakên Kurdistan Sözleşmesi temelinde gelişecek demokratik sistem özgürlüklerin geliştiği çok verimli bir vaha haline gelecektir. Bu yapılanma komünal demokrasiye göre örgütlenmiş, sivil-yatay toplulukların, toplumsallaşmanın oluşumu, eşit özgür bir arada yaşaması, kendisini devlete ihtiyaç duymadan iş ve rol koordinasyonları ile demokratik koordine yönetimlerine ulaştırmalarını sağladığı gibi dayanışmacı komünalist bir toplumsal yaşamı da örme kararlılığı anlamına gelecektir. Demokrasinin derinleşmesi özgürlüklerin de gelişmesini getirecektir. Böylelikle Ortadoğu'nun ve Kürdistan'ın tarihinde var olan tüm güzel değerler yeniden yeşerecek ve dünyada yeni ahlakın geliştiği yeni bir çağ başlayacaktır.

Ortadoğu'daki sorunların çözümü için demokratik toplum konfederalizmi esastır. Emperyal güçlerin dayatmaları demokrasiyi geliştirmez, ancak demokrasiyi istismar edebilir. Tabandan gelişen demokratik seçeneği Ortadoğu genelinde egemen kılmak gerekir. Bu model toplumsal temelde etnik, dini ve sınıfsal farklılıkları gözetken bir sistemdir.

Koma Civakên Kurdistan sistemi Kürt sorununun çözümsüzlüğünü bölgeye verilmiş bir ceza olmaktan çıkaracak, KCK'nin gerçekleştireceği demokratik çözümle Ortadoğu'nun her bakımdan en temel güç kaynağı Kürdistan olacaktır.

Birinci Bölüm

GENEL ESASLAR

Madde 1

Sistemin Adı

Koma Civakên Kurdistan'dır. Kısaltılmış adı KCK'dir.

Madde 2

Niteliği

Koma Civakên Kurdistan demokratik, toplumcu-konfederal bir sistemdir. Demokrasi, cinsiyet özgürlüğü ve ekolojik yaşamı esas alır. Devlet olmayan, yatay ve piramit tarzı örgütlenmiş, demokratik, siyasal ve toplumsal bir organizasyondur. Halk toplulukları iradesini komün, ocak, meclis ve kongreler ile ortaya koyar. Aynı zamanda seçilmiş ve denetlenebilir demokratik yönetimler yolu ile kendini yönetirler. Tabandan gelişen demokratik seçeneği gerçekleştirmek esastır. Topluluk demokrasisi, toplulukların eşit ve özgür bir arada yaşaması benimsenir. Her düzeyde katılımı öngörür. Burada söz, tartışma ve karar topluluklarıdır. İçte demokratik ulusu, dışta ise ulus üstünlüğü esas alır.

Madde 3

Sembolleri

Amblemi, yirmi bir ışından oluşan sarı güneş içinde kırmızı yıldızdır.

Bayrağı, yeşil zemin üzerinde, içinde kırmızı yıldızın yer aldığı yirmi bir ışınlı sarı güneşten oluşur. Ebadı ayrı bir yönetmelik ile belirlenir.

Madde 4

İlkeleri

a- Güney Kürdistan'daki bazı gelişmeler olsa da, Kürdistan toplumuna dayatılan siyasi anlamda sömürgecilik, ekonomik anlamda açlık, işsizlik, yoksulluk ve talan, kültürel olarak asimilasyon ve soykırım, askeri olarak da işgal konumuna karşı, Kürdistan toplumunun cinsiyet özgürlüğüne ve ekolojiye dayalı demokratik örgütlülüğünü, demokratik toplumcu konfederalizm esaslarına göre ve radikal demokrasi çizgisinde yaratmak. Kürdistan demokrasisini komşu halklarla birlikte geliştirmek. Kürdistan toplumu içindeki her türlü gericiliğe karşı mücadele ederek, birey ve toplumun ruhsal, düşünsel ve maddi gelişimini demokratik hak ve özgürlükler çerçevesinde gerçekleştirip ilerletmek. Toplum içinde yaş, cins, sınıf, ulus, etnisite, inanç farklılıklarına özgürlük alanı oluşturmak ve bu farklılıklardan kaynaklanan eşitsizlikleri ortadan kaldırmak.

b- Koma Civakên Kurdistan bir devlet sistemi olmayıp, halkın devlet olmayan ve sınırları esas almayan demokratik sistemi olduğundan, başta kadınlar, gençler ve emekçiler olmak üzere halkın tüm kesimlerinin, halk ve toplulukların kendi demokratik örgütlenmesini yaratmasını, politikayı doğrudan ve özgür, eşit KCK yurttaşlığı temelinde yerelde kendi özgür yurttaşlık meclislerinde, öz güç ve öz yeterlilik ilkesine göre yapmasını sağlamak. Kürt sorununun, başka toplum ve halklarla demokratik, eşit, özgür, bir arada yaşama çözümünü stratejik olarak ele almakla birlikte, bu doğrultudaki bütün çözüm yolları tıkatıldığında demokratik ekolojik cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması benimsenerek özgür Kürdistan seçeneği temelinde bağımsız geleceğini belirleme hakkını da kullanmak.

c- Her düzeyde erkek egemenliğine ve yarattığı toplumsal cinsiyetçi sisteme karşı kadın özgürlüğünü ve eşitliğini esas almak ve yaşamın her alanında cinsiyet özgürlüğünü sağlamak için mücadele etmek.

d- Erkek egemen sistemin ve iktidarcı yapıların gençlik üzerindeki yozlaştırıcı, kişiliksizleştirici ve baskıcı etkilerine karşı her düzeyde mücadele ederek, topluma özgür, eşit, iradeli katılan, dinamik ve donanımlı bir gençlik yaratmak.

e- Toplum içi baskı ve sömürden kaynaklanan doğa üzerindeki egemenlik ve sömürüyü ortadan kaldırarak birey ve toplumun doğayla oluşan dengesizliğini gidermek için çalışmak. Ekolojik bilinç, örgütlenme ve mücadeleyi geliştirmek.

f- Siyasetin demokratikleştirilmesi temelinde Kürdistan üzerinde egemen olan devletleri köklü bir reforma yönelterek, küçülmelerini ve demokrasiye duyarlı hale gelmelerini sağlamak.

g- Devletçi, iktidarcı, geleneksel yönetim anlayışlarına karşı mücadele ederek, toplumcu, iş ve rol koordineleri işlevi gören demokratik yönetim anlayışını geliştirmek.

h- Kürt sorununun demokratik çözümünü gerçekleştirerek, Kürt kimliğinin her düzeyde kabulünü ve Kürt dilinin, edebiyatının, sanatının ve kültürünün gelişimini sağlamak. Anadili öğrenme, konuşma ve anadilde eğitim yapma özgürlüğünü esas almak, tüm kültürlerin, dillerin eşitliğini ve geliştirilmesini benimsemek.

ı- Metalaşma ve kara dayalı ekonomiden, kullanım değerine ve paylaşımaya dayalı komünal ekonomiye geçişi sağlamak.

j- Birey ve toplumsal hakları evrensel üç kuşak haklar temelinde sağlamak.

k- Demokratik Konfederalizm Önderliğine, ülkeye, halka ve özgürlüklere yönelen saldırılara karşı meşru savunma duruşu temelinde mücadele etmek.

l- Kürt halkının demokratik konfederasyon ilkeleri temelinde birliğini esas almak, bölge halklarıyla eşitlik ve kardeşlik temelinde Ortadoğu Demokratik Toplum Konfederasyonunu geliştirmek, küresel emperyalizme karşı halkların Küresel Demokrasi Kongresinin yaratılması temelinde mücadele ederek sömürsüz, baskısız, adil bir küresel sistem yaratmak.

Madde 5

Sistemin yurttaşlığı: Özgür Yurttaşlık

Kürdistan'da doğup yaşayan veya KCK sistemine bağlı olan herkes yurttaşdır. KCK yurttaş sistemi siyasi ve toplumsal bağla bağlı olan ve kültürel kimliği ile katılan, özgür iradeli, yurtsever, demokrat, katılımcı bireydir. Bu Sözleşmede belirlenen hak ve özgürlüklere sahiptir ve bu Sözleşmenin belirlediği yükümlülükleri yerine getirir.

Madde 6

Yurttaş Olma ve Yurttaşlıktan Çıkarılma

a-KCK yurttaşları başka yurttaşlıklar da edinebilirler.

b-Diğer uyruklardan olup da KCK yurttaşlığı olmak isteyen kişi, bulunduğu alanın en üst yürütme organına kendini tanıtan belgelerle başvurur. Söz konusu organın kararı ve alan meclisinin onayı ile yurttaşlık gerçekleşir.

c-KCK ilke ve amaçlarına karşı ihanet suçu işleyen kişi, Yüksek Adalet Divanının kararı ve Kongra Gel'in onayı ile yurttaşlıktan çıkarılır.

d- KCK yurttaşlığından çıkma talebi ise alan meclisi tarafından karara bağlanıp Kongra Gel'in onayı ile gerçekleşir.

e-Yurttaşlıktan çıkma ve çıkarılma ile ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu sonuna kadar açık tutulur.

İkinci Bölüm

TEMEL HAKLAR, ÖZGÜRLÜKLER VE GÖREVLER

Madde 7

Bireysel, Siyasal Hak ve Özgürlükler

a- Yaşam hakkı, en temel insan hakkıdır, bu hak ortadan kaldırılamaz, idam cezası uygulanamaz. Herkesin yaşama ve kişiliğini koruma özgürlüğü vardır.

b- Bütün insanlar yasa önünde eşittir. Tüm KCK yurttaşları, KCK sözleşmesinin tanıdığı haklardan ayrımsız yararlanır.

c- Herkes din, vicdan ve inanç özgürlüğüne sahiptir.

d- Herkesin düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüğü vardır.

e- Herkes seçme, seçilme, seçtiklerini geri çekme ve geçerli gerekçe göstererek seçildiği görevden çekilme hakkına sahiptir.

f- Herkesin bilim-sanat faaliyetlerinde bulunma, kendini geliştirme ve bilgi edinme özgürlüğü vardır.

g- Basın özgürlüğü temel bir ilkedir, sansür uygulanamaz.

h- Herkesin doğuştan veya sonradan edinilen ve gönüllüce benimsenen kimliğiyle (etnik, cinsiyet, mezhep, din, kültür, dil) yaşama özgürlüğü vardır. Hiç kimse kimliğinden ve farklılığından dolayı aşağılanamaz ve ayrımcılığa tabi tutulamaz.

ı- Herkesin kendi onur ve haysiyetini koruma hakkı vardır. İnsan onuru ve haysiyeti dokunulmazdır. İşkence bir insanlık suçudur. Hiç kimse, işkence ve kötü muameleye tabi tutulamaz.

j- Herkesin uğradığı baskılara, haksızlıklara ve kötü muameleye karşı hukuki çerçevede kendini savunma hakkı vardır. Savunma hakkı sınırlandırılmaz.

k- Yurttaşların, toplu gösteri, yürüyüş, miting gibi demokratik yöntemlerle kendini ifade etme özgürlüğü vardır.

l- Hiç kimse kişilik haklarını zedeleyecek şekilde ve emeğinin karşılığı verilmeden çalıştırılmaz.

m- Herkesin haksız yollardan olmamak, sömürüye, statü eşitsizliğine ve dengesizliğe yol açmamak kaydıyla, ekonomik yaşamını örgütlenme ve mülkiyet edinme hakkı vardır.

Madde 8

Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Hak ve Özgürlükler

a- Herkes anadiliyle her düzeyde eğitim görme hakkına sahiptir.

b- Herkesin doğayla uyum içinde ve sağlığa elverişli koşullarda yaşama, sağlık imkânlarından eşit yararlanma hakkı vardır.

c- Herkes siyasal faaliyetlerde bulunma, parti, dernek, sendika, vakıf, kooperatif kurma ve bunlara üye olma hakkına sahiptir.

d- KCK yurttaşlarının aile kurumunu sorgulamadan geçirerek, demokratik, cins eşitliğini hedefleyen, öz iradeye dayalı ortak yaşam geliştirme özgürlüğü vardır.

e- Herkes yaşamın her alanında cinsiyetinden kaynaklanan ayrıma tabi tutulmadan yaşama, çalışma ve imkânlardan eşit yararlanma hakkına sahiptir.

f- Herkesin yetenek ve yetkinleşme düzeyine göre toplumsal üretime katılma ve toplumsal yaşamda kendini ifade etme hakkı vardır. Kar ve metalaşmaya dayalı olmayan, kullanım değeri ve demokratik paylaşıma dayalı üretim ve mülkiyet hakkına sahiptir.

g- Emekçilerin, kamu ve özel sektör ayrımı yapılmadan sendika kurma, grev ve toplu sözleşme hakkı vardır.

h- Zihinsel ve fiziksel engellilerin, özgünlüklerine göre oluşturulmuş koşullarda yaşama ve çalışma hakkı vardır.

ı- Çocukların zihinsel ve fiziksel eğitimini gözetken, gelişmelerine hizmet edecek koşullarda yetiştirilme, yaşama ve eğitilme, erken yaşta çalıştırılmama hakkı vardır.

j- Yaşlıların bilgi ve tecrübelerini topluma demokratik bir şekilde dahil etme ve bu şekilde toplumla demokratik, eşitlikçi ve belli bir saygı-sevgi temelinde ve sosyal güvence altında yaşamlarını sürdürme hakkı vardır.

k- Herkesin serbestçe bilgi edinme ve özgür iletişim hakkı vardır.

l- Herkesin seyahat ve serbest dolaşım hakkı vardır.

m- Her yaştaki KCK yurttaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek sportif aktivitelerde bulunma hakkı vardır.

Madde 9

Topluluk ve Dayanışma Hak ve Özgürlükleri

a- Halkların Kendi Kaderini Tayin Hakkı esas alınır. Her toplum ve halkın başka toplum ve halklarla demokratik, eşit, özgür, bir arada yaşamak kadar demokratik, bağımsız geleceğini belirleme hakkı o topluluk veya halk tarafından belirlenir. Baskı, asimilasyon, imha ve sömürgecilğe karşı topluluk ve halkların direnme hakkı meşru bir hak olarak kabul edilir.

b- KCK sisteminde yaşayan kadınların, eşit özgür yurttaşlar olarak siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik yaşama eşit şekilde katılma hakları vardır. Erkek egemenliğinin her türlü baskı, şiddet ve tahakküm altına almaya dönük anlayış, yaklaşım ve uygulamalarına karşı direnme ve mücadele etmeleri meşru bir haktır. Tüm kadınlar bu sözleşmede belirtilen hak ve özgürlüklerden faydalanma hakkına sahiptir. Ayrıca her kadının pozitif ayrımcılıktan yararlanma hakkı vardır.

c- KCK sisteminde yaşayan kadınların toplumsal cinsiyetçiliğe ve yapılarına karşı kadın kurtuluş bilinci temelinde mücadele etmek ve bunun için örgütlenmelere gitme hakkı vardır.

d- Yaşamının her evresinde bedensel, ruhsal, düşünsel, duygusal yapılanması ve yaşamını yönlendirme konusunda öncelikli söz ve karar hakkı kadına aittir.

e- Herkesin bir eko topluluk içinde ve ekolojik dengeye uygun yaşama özgürlüğü vardır.

f- Herkesin kültürel gelişme ve ulusal kimlik özgürlüğü vardır.

g- Çocukların düşüncesini özgürce açıklama hakkı vardır, onur ve itibarlarına saldırılarda bulunulamaz, erken yaşta evlendirilemez ve çalıştırılmaz, çocuklara karşı yapılacak olan her türlü şiddet ve cinsel istismar suç kapsamındadır.

h- Bütün insanlar barış içinde, eşit ve özgür, bir arada yaşama hakkına sahiptirler.

ı- Herkesin doğal zenginlik ve kaynakları ekolojik ilke temelinde kullanma hakkı vardır.

i- Hiçbir kişi, grup veya topluluk kendi inançlarını başkasına zorla dayatamaz.

Madde 10

Temel Görevler

a- Tüm KCK yurttaşları halkın, temel hak ve özgürlüklerin savunulması göreviyle yükümlüdürler. Ayrıca temel özgürlüklerin her alanda geçerli olması ve geliştirilmesi için çalışırlar.

b- Baskı ve sömürüye karşı direnmekle yükümlüdür.

c- Meşru savunma savaşı hali durumunda yurtseverliğin bir gereği olarak yurdun, temel hak ve özgürlüklerin savunulmasına aktif katılma yükümlülüğü vardır.

d- Her KCK yurttaşı cinsiyet özgürlüğüne dayalı eşit yaşamı geliştirmek, toplumsal cinsiyetçi, hiyerarşik, sınıfsal ve geri geleneksel anlayış ve yapılarla mücadele etmekle sorumludur.

e- Başta kadın olmak üzere, ezilen kimliklere pozitif ayrımcılık uygulanması ilkesiyle yaklaşım gösterir, aile içinde ve dışında kadın üzerindeki baskı, şiddet, sömürü ve aşağılamaya, kadın katliamına karşı mücadele içerisinde olur.

f- Her yurttaş çevresini, genel doğa ve evreni, her canlı türünü kültürel ve tarihi zenginlikleri, koruma geliştirme, sorumluluğu ile yükümlüdür.

g- Bölgesel ve uluslar arası alanda yaşanan her türlü haksızlık, sömürü, ayrımcılık ve doğa katliamına karşı duyarlı davranır, tutum alıp mücadele eder ve dayanışma içerisinde olur.

h- Başta seçme olmak üzere, demokratik katılımın gereklerini yerine getirmekle yükümlüdür.

ı- Özgür ve demokratik toplum ahlakına uyma görevi vardır.

i- Her KCK yurttaşı mükellefiyeti gereği vergilerini ödemekle yükümlüdür.

j- Yurtdışında yaşayan ve çalışan KCK yurttaşlarının ülkeye dönme, ülkedeki temel özgürlük hak ve görevlere katılma sorumluluğu vardır.

k- Her KCK yurttaşı toplumsal yaşama örgütlü katılır.

Üçüncü Bölüm

GENEL ORGANLAR

Madde 11

Reberiya Koma Civakên Kurdistan

Koma Civakên Kurdistan (Kürdistan Demokratik Toplum Konfederalizmi) kurucusu ve Önderi, Abdullah Öcalan'dır. Ekolojiye ve cinsiyet özgürlüğüne dayalı demokrasinin felsefik, teorik ve stratejik kuramcısıdır. Her alanda bütün halkı temsil eden önderlik kurumudur. Kürdistan halkının özgür ve demokratik yaşamına ilişkin temel politikaları gözetir ve temel konulardaki en son karar merciidir. Kongra Gel Genel Kurul kararlarının demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü devrim çizgisine uygunluğunu gözetir. Yürütme Konseyi Başkanını görevlendirir. Temel konulara ilişkin Yürütme Konseyi kararlarını onaylar.

Madde 12

Kongra Gelê Kurdistan

(Kürdistan Halk Meclisi)- Kongra Gel

Kürdistan Halk Meclisi, Koma Civakên Kurdistan'ın en yüksek karar (yasama) organıdır. Buradaki hükümlere uygun olarak düzenlenen bir iç tüzüğe göre çalışır.

a- Kongra Gel, Kürdistan parçaları ve yurtdışındaki KCK yurttaşlarının nüfus oranına ve komünal örgütlülük durumuna göre, hazırlanan seçim yasasına uygun olarak, iki yılda bir halk tarafından seçilen 300 üyeden oluşur. %40 cins kotası uygulanır. Seçme ve seçilme yaşı 18'dir. Seçimler, somut koşullara göre ayrı bir yönetmelikle düzenlenir.

b- Kongra Gel seçilmiş üyelerinin salt çoğunluğunun katılımıyla her yıl Nisan ayında olağan toplantısını yapar. Önderlik veya Kongre Başkanlık Divanı veya Yürütme Konseyinin talebi veya üye tam sayısının dörtte birinin istemi üzerine olağanüstü de toplanabilir. Gerekli hallerde Yürütme Konseyi ve Kongra Gel Başkanlık divanının ortak kararı ile en fazla altı ay ertelenebilir. Kongra Gel üyeleri toplantıya Başkanlık Divanıca çağrılır.

c- Kongra Gel, Başkanlık Divanı tarafından idare edilir. Başkanlık Divanı bir başkan ve dört yardımcıdan oluşur. Başkan Genel Kurul üyeleri içinden salt çoğunluk ile seçilir. Başkan yardımcıları ise Genel Kurul üyeleri içinden genel oyla seçilir. Genel Kurulun her yenilenmesinde Başkanlık Divanı yeniden seçilir. Bir kişi Kongra Gel Başkanlığına üst üste en fazla iki dönem seçilebilir.

d- Başkanlık Divanı, Kongra Gel çalışmalarını düzenleyip yürütmekten sorumludur. Kongre hazırlıklarını organize eder ve Kongre çalışmalarını yönetir. Genel Kurulun toplantı halinde bulunmadığı zamanlarda Kongra Gel'i temsil eder, Başkanlık divanı ara dönem kurul toplantılarını düzenler ve komisyonları koordine eder. Siyasal ve diplomatik çalışmalarda aktif rol oynar. Yüksek Adalet Divanı ve Yüksek Seçim Kurulu üyelerini belirleyerek Genel Kurul onayına sunar. İdari-Adalet Mahkemesi ve Yüksek Halk Mahkemesi hâkimlerini görevlendirir.

Kongra Gel Başkanlık Divanı, Halk Meclisleri ile düzenli ilişkilendirir, onlardan gelen itirazları karara bağlar. Halk meclisleri ile düzenli ilişkilendirir ve oluşumunu takip eder.

e- Kongra Gel komisyon esasına göre çalışır. Genel Kurulun toplu olmadığı dönemlerde Kongra Gel görevlerini yerine getirmek üzere Sosyal, Siyasal, İdeolojik, Maliye, Kadın, Halk savunma ve Halkla ilişkiler-Örgütlenme alanlarına göre yedi daimi komisyon örgütlenir. Komisyonlar Kongra Gel üyelerinden seçilir beş-onüç üyeden oluşur. Komisyonlar, Yürütme Konseyinden ve ilgili kurumlardan gelen proje ve karar tasarılarını değerlendirerek Genel Kurula sunulmak üzere son şeklini verir. Çeşitli konulara ilişkin araştırma- inceleme yaparak, projeler de hazırlayabilir. Komisyonlar çalışmalarında komisyon dışı uzman kişi ya da kuruluşlardan yardım alabilir.

f- Genel Kurul'un toplantı halinde olmadığı dönemlerde, iki Genel Kurul arası, yasa ve tüzükler, Başkanlık Divanı, Daimi Komisyonlar ve Yürütme Konseyi temsilcilerinden oluşan Civata Dema Navber ya Kongra-Gel Kongra-Gel Ara Dönem Kurulu toplantısında görüşülür ve karara bağlanır.

g- Kongra Gel; Başkanlık Divanı, Yürütme Konseyi ve Başkanlığını seçer. Yüksek Adalet Divanını ve Yüksek Seçim Kurulunu onaydan geçirir. Kongra Gel; Başkanlık Divanının, Yürütme Konseyinin çalışmalarını demokratik komünal-konfederal ilkeler temelinde denetler, sunduğu belgeleri inceleyerek karara bağlar. Bu denetlemeyi sözleşme ve Kongre Gel iç tüzüğündeki

mekanizmalar yolu ile yerine getirir. Kürdistan halkının özgür ve demokratik ilerleyişine ve mücadelesine dair gerekli bütün kararları alır. Plan ve projeleri çıkarır. Koma Civakên Kurdistan Önderliğinin itirazı olmayan karar ve projeler kesinleşir. İtiraz konuları olursa bunlar Kongra Gel'de yeniden görüşülür.

h- Kongra Gel, KCK adına devletler ve milletler arası kuruluşlar ve farklı topluluklarla yapılan antlaşmaların onaylanmasını görüşüp karara bağlar.

Madde 13

Yürütme Konseyi

a- Yürütme Konseyi, Kongra Gel tarafından iki yılda bir KCK yurttaşları arasından seçilen bir başkan ve otuz üyeden oluşur. Yürütme Konseyi Başkanı Kongra Gel bileşiminin salt çoğunluğuyla seçilirken, Konsey Üyeleri ise mevcut toplantı bileşiminin salt çoğunluğu esasıyla seçilirler. Yürütme Konseyi Başkanı ve üyeleri en fazla iki dönem üst üste seçilebilir. Yürütme Konseyi Başkanı, Önderlik tarafından görevlendirilir ve Kongra Gel Genel Kurulu tarafından onaylanır. Genel Kurul tarafından onaylanmadığı takdirde Önderlik tarafından yeni görevlendirme yapılarak Genel Kurula sunulur. Yürütme Konseyi üyeleri, Yürütme Konseyi Başkanı tarafından belirlenir ve Genel Kurul tarafından onaylanır. Genel Kurulun onaylamadığı üyelerin yerine Yürütme Konseyi Başkanı tarafından yeni üyeler belirlenip Genel Kurula sunulur. Seçilen Yürütme Konseyi, Önderlik onayından geçer. Yürütme Konseyi Başkanı, Genel Kurula sunacağı Yürütme konseyi üye listesini hazırlarken Kürdistan Demokratik Toplum Konfederalizmi bileşenlerinin görüş ve önerilerini alır.

b- Yürütme Konseyi, Koma Civakên Kurdistan'ın en üst icra organıdır. KCK içindeki tüm kurum, örgüt, alan merkezlerini ve komiteleri koordine eder. Önderliğin ve Kongra Gel'in kararlarını uygulamakla yükümlüdür. Yargı kararlarını uygular ve kararların uygulanmasını sağlar. Faaliyetleri hakkında Önderliğe düzenli rapor sunar. Kongra Gel'in yıllık ve ara dönem kurul toplantılarına karşı sorumludur ve faaliyetleri hakkında rapor verir. Kongra Gel Divanının resmi talebi üzerine bilgilendirme yapar. Yine alt komite, kurum ve örgütlerden düzenli rapor alır ve gerekli gördüğü hallerde genelgeler yayınlar. Yürütme Konseyi, İdari Adalet Mahkemesi savcılarını görevlendirir.

c- Yürütme Konseyi Başkanı, sözleşmenin uygulanmasını sağlamak, Yürütme Konseyinin tüm çalışmalarını organize ve koordine etmek ve Yürütme Konseyinin Önderlik ve Kongra Gel ile ilişkilerini düzenlemekten sorumludur. KCK sistemi içerisindeki tüm örgütlerin birbiri ile uyumlu çalışmasını ve birbirini tamamlamasını gözetir. Ülkeye ilişkin temel siyasi ve diplomasi faaliyetlerin yürütülmesini gözetir, görev kapsamında olanları yerine getirir. Kongra Gel'in yıllık ve ara dönem kurul kararları esas alınarak tüm dönemsel yürütme planlamaları ve kararları, yine yürütülecek siyaset Yürütme Konseyi ile birlikte alınır. Gerekli gördüğü hallerde Halk Savunma Güçleri'nin Komuta Konseyi'ni toplantıya çağırır ve toplantıya başkanlık eder. Önderlik Komitesi çalışmalarının yürütülmesini gözetir. İhtiyaca göre Yürütme Konseyi içinden başkan yardımcılarını da görevlendirilebilir.

d- Yürütme Konseyi dört ayda bir salt çoğunlukla toplanır. Yürütme Konseyi Başkanı konsey toplantısına başkanlık eder. Başkanın veya üyelerden üçte birinin istemi üzerine Konsey daha erken de toplanabilir veya toplantısını erteleyebilir.

e- Yürütme Konseyi alan merkezleri ve koordinasyon esasına göre kendini örgütler ve çalışmalarını yürütür. Bunlar İdeolojik Alan, Siyasal Alan, Sosyal Alan, Ekonomik Alan, Halk Savunma Alan Merkezleri, Kürdistan'ın dört parçası ve yurtdışı sahalarına göre kurulmuş koordinasyonlar ile kadın ve gençlik koordinasyonlarıdır. Alan Merkezleri ve koordinasyonlar arası ilişki ve çalışmaları Yürütme Konseyi Başkanlığı koordine eder.

f- Yürütme Konseyinin çeşitli nedenlerle dörtte bir oranında azalması durumunda Yürütme Konseyi Başkanının önerdiği isimler üzerinden Kongra Gel olağan yıllık genel kurulu veya Başkanlık Divanı ve Daimi komisyonların ara dönem toplantısında yeni üyelerin seçimi yapılır.

g- Yürütme Konseyi ve komiteleri ile koordinasyonlar ihtiyaç duyduğu temel politikalar ve yeni kuruluşlar için gerekli kararları Kongra Gel organlarına tasarılar sunarak gerçekleştirirler.

h- Yürütme Konseyinin çalışma ve işleyiş esasları bir yönetmelikle düzenlenir.

Madde 14

Alan Merkezleri

Yürütme Konseyi değişik faaliyet alanlarına göre beş alan merkezi biçiminde örgütlenerek, çalışmalarını yürütür. Alan Merkezleri 7–13 üyeden oluşur. Her alan merkezi üç kişilik

koordinasyon tarafından yönetilir. Alan Merkezleri ayda bir faaliyetleri, plan ve projeleri hakkında Yürütme Konseyi Başkanlığına rapor sunarlar. Kongra Gel kararlarını ve Yürütme Konseyi genelgelerini uygularlar. Kendi çalışmalarını hazırladıkları program ve yönetmeliklerine göre yürütürler. Bunların Yürütme Konseyi Başkanlığınca onaylanması gerekir. Alan Merkezleri faaliyetlerinin özgünlüğüne göre ihtiyaç duyduğu kadar alt komite örgütler. Ayrıca alan merkezleri, komiteler ve koordinasyonlar kendi alanlarında çalışmalarını etkin ve çok yönlü geliştirebilmek için ihtiyaca göre gerekli alt ve yan örgütler oluşturur, ya da bu tür örgütlerle ilişkilendirir.

1-İdeolojik Alan Merkezi

Önderlik çizgisi temelinde gereken teorik çalışma ve ideolojik mücadelenin yürütülmesinden, kadro ve halk eğitiminin sürdürülmesinden, kültür, sanat-edebiyat çalışmalarının geliştirilmesinden, propaganda-ajitasyon çalışmalarının yürütülmesinden ve süreklileştirilmesinden sorumludur. KCK sisteminin tüm ideolojik çalışmalarının örgütlendirip yürütmesinden sorumlu kurumdur. Görevlerini daha etkin ve başarılı yürütmek için kendini aşağıdaki komiteler biçiminde örgütler.

a- Bilim-Aydınlanma Komitesi: Önderlik tarafından belirlenen felsefik-ideolojik hattın uygulanması ve geliştirilmesinden sorumludur. Tarihin ve toplum yaşamının her alanına ilişkin olarak farklı zeminlerde akademik örgütlülük temelinde yaygın ve derinlikli teorik-entelektüel çalışmalar yürütür. Temel ideolojik mücadele kurumudur. Bilimsel çalışmalar temelinde Kürdistan ve Ortadoğu aydınlanma hareketini geliştirir. KCK kadro ve çalışanlarının eğitimini yürütür ve halkın demokratik eğitimini teşvik eder.

b- Kültür Komitesi: Edebiyat ve sanat çalışmalarını yürütmekle sorumludur. Kürt kültürünün ve azınlık kültürlerin geliştirilmesi ve toplumun kültürel eğitiminin ilerletilmesi faaliyetlerini yürütür. Kültür-sanat örgütlenmelerini geliştirir ve destekler.

c- Basın Komitesi: Önderlik çizgisine göre basın- yayın politikalarını oluşturur, basın örgütlenmesinin sağlanmasını ve geliştirilmesini destekler. İdeolojik ve ulusal birliğin pekiştirilmesine yönelik çalışmalar yürütür. Demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması ekseninde toplumsal aydınlanmayı gerçekleştirmek için çalışmayı temel görev sayar. Demokrasinin oturtulması için kamusal alanda eleştiri, gözlem gücü ve temel bir denetleme mekanizması olarak işlev yürütür. Bilgi tekeline dayalı iktidarlaşmayı aşmak ve demokrasinin halka dayalı oluşumunu gerçekleştirmek amacıyla her türlü bilimsel bilginin genelleşmesini hedefler.

2- Siyasi Alan Merkezi

Kürdistan üzerindeki inkar ve imha siyasetine karşı ulusal demokratik siyasetin belirlenip uygulanmasından, Kürdistan parçalarındaki ve yurtdışındaki siyasi çalışmaların örgütlenmesinden, halkımızın bölge halkları ve demokratik kamuoyuyla ilişki ve ittifakının geliştirilmesinden, demokratik ekolojik toplumu kurma çalışmaları için örgütlenme ve eylem bilincinin oluşturulmasından, demokratik örgütlenme ve hukuk sisteminin yaratılmasından sorumludur. Bu görevleri aşağıdaki komiteler biçiminde örgütlenerek yürütür.

a- Siyasi Komite: Kürdistan parçalarındaki ve komşu ülkelerdeki siyasi örgütlenmeleri ve faaliyetleri yürütmek ve denetlemekten sorumludur. KCK çizgisinde siyasi örgütlerin gelişmesi için çalıştığı gibi, yakın siyasi hareketlerle de dostluk ilişkisi ve ittifakının geliştirilmesinden yana olur.

b- Ekolojik ve Yerel Yönetimler Komitesi: Yerel yönetimlerin özgürlükçü, demokratik ve katılımcı hale getirilmesi için çalışır. Bu amaçla köy ve kentlerde komünal örgütlenmeyi geliştirir. Ekolojik bilinç, örgütlülük ve yaşamın geliştirilmesi için gerekli çalışmaları yapar. Bu amaçla Kürdistan ve uluslar arası alanda ekoloji, çevre ve yerel yönetim alanlarındaki örgüt ve kurumlarla dayanışma içinde olur. Yenilerinin gelişmesi için destek sunar.

c- Hukuk Komitesi: KCK'nin demokratik ve adil hukuk sistemini geliştirmeye, yargı düzenini ve kurumlarını oluşturmaya çalışır. Demokratik ve komünal hukuk normları temelinde demokratik hukuk bilincini geliştirir. Hukuk ve insan hakları ihlallerini ve savaş suçlarını araştırır. Buna karşı mücadele eder. Kürt sorununun demokratik hukuk ölçüleri çerçevesinde çözümünü için mücadele yürütür. Var olan insan hakları ve hukuk kuruluşlarıyla ilişki ve dayanışma içerisinde olur.

d-Dış İlişkiler Komitesi: KCK'nin dış politika çizgisini hayata geçirir. Kürdistan halkının özgürlük mücadelesini uluslar arası alanda tanıtmak için çalışır. Diplomasi çalışmalarını geliştirir. Stratejik ve taktik ittifaklar oluşturmaya çalışır.

e- Azınlıklar ve İnanç Grupları Komitesi: Azınlıkların ve inanç gruplarının özgür örgütlenmesi ve toplumsal yaşama eşit katılımı için çalışır. Farklılıkları tanımayan anti-demokratik ve gerici zihniyete karşı mücadele eder.

3- Sosyal Alan Merkezi

Cinsiyetçi, sınıflı toplum sisteminin alternatifi olan demokratik-ekolojik toplum sisteminin yaratılması için kadınlar, gençler, emekçiler başta olmak üzere tüm toplumsal kesimlerin bilinçlendirilip örgütlenmesinden, halk sağlığının korunması ve eğitiminin geliştirilmesi için gerekli politika ve kurumlarının oluşturulmasından sorumludur. Anadil eğitimini geliştirmek için gereken çalışmaları yürütür. Aşağıdaki komiteler ve koordinasyonlar biçiminde örgütlenerek bu görevleri yerine getirir.

a- Sosyal Komite: Demokratik toplum ve özgür birey yaratma hedefiyle yaşamın değişik alanlarında plan ve projeler geliştirir, uygular ve bunun için kurumlaşmalara gider. Örgütlü bir sivil toplum gücünü açığa çıkarmak için çalışır. İnsan hakları, spor, barış, göç, doğa ve çevre sorunları gibi toplumsal sorunları çözmek, üretim, toplumsal dayanışma vb alanlarda örgütlenmek için projeler oluşturur ve uygular. Bu alanlarda faaliyet gösteren örgüt ve kurumları destekler. Şehit aileleri ile dayanışma kurumlaşması yolu ile şehitlerin araştırılması, şehitliklerin yapılması, bakımı ve şehit ailelerinin örgütlenmesi için çalışır. Gaziler kurumlaşması ile de gazilerin örgütlenmesi, eğitimi, yaşama ve mücadeleye etkin katılımları için gereken çalışmaları yürütür.

b- Halk Sağlığı Komitesi: Halkın sağlık problemlerinin çözümü amacıyla gerekli projelerin oluşturulması ve uygulanması için çalışmalar yürütür. Bu amaçla kurumların oluşturulmasına öncülük eder, var olanları destekler ve bu kurumlar arasında eşgüdüm sağlar.

c- Dil ve Eğitim Komitesi: Kürtçe'nin geliştirilmesi, okuma ve yazma dili olarak halk tarafından öğrenilmesi ve kullanılması faaliyetini yürütür. Çocukların, gençlerin ve halkın eğitimi için projeler geliştirir, kurumlaşmalar yaratır ve bunları hayata geçirir.

d- Emekçiler Komitesi: İşçi, köylü, memur, esnaf gibi emekçi kesimlerin örgütlenmesi ve toplumsal yaşama aktif katılımının sağlanması için çalışır. Bu kesimlerin sosyal ve kültürel gelişimleri için projeler oluşturur ve hayata geçirir. Emek konfederasyonunun yaratılması ve geliştirilmesi için çalışma yürütür.

f- Komalan Ciwan Koordinasyonu: Tüm Kürdistan gençliğine öncülük etmek ve gençliğin demokratik toplum konfederalizmi içindeki öncülük konumunu yerine getirmek amacıyla yurtiçi ve yurtdışındaki gençlik örgütlenmelerinin organize ve koordinasyonunu sağlar. Özgür iradeli ve dinamik bir gençlik yaratmak için sosyal, siyasal, kültürel, eylemsel ve eğitsel projeler geliştirir ve uygular. Gençliği yozlaştıran ve kişiliksizleştiren sınıflı-cinsiyetçi toplum etkilerine ve geleneksel zihniyete karşı mücadele eder.

g- YJA: Kadın özgürlük çizgisi temelinde kadınların ve toplumun özgürleştirilmesi mücadelesini yürütür ve bunun için gerekli eylemsellik ve örgütselliği geliştirir. Komün, kadın meclisleri, dernekler, inisiyatif ve hareketler, kadın kültür evleri ve parkları, barış hareketi biçimlerinde örgütlenerek kadının sosyal alandaki yaşamını özgürlük ilkeleri temelinde örgütlerken, siyasal alanda da gerekli çalışmalarda ve örgütlülüklerde bulunur. Kürdistan parçaları ve yurtdışı alanlarındaki kadın çalışmalarını yürütür ve koordine eder. Kadının özgürlüğünü ve yaşamın her alanına eşit katılımını amaçlayan tüm kadın hareketleriyle ilişkilendirir.

h- Özgür Yurttaşlık Koordinasyonu: Demokratik-ekolojik toplumun inşası sürecine bütün toplumsal kesimlerin ve tüm toplulukların katılmasını sağlamaya dönük çalışma yürütür. Toplumun eşit ve özgür yurttaşlık temelinde örgütlenmesi amacıyla komün, meclis, hareket oluşumuna gider. Özgür yurttaşlık bilincinin kazandırılması ve toplumun her alanında kendi karar mekanizmalarının oluşturulması hedefiyle eğitim, örgütlenme ve eylemsellik faaliyetlerini geliştirir ve yönlendirir.

4-Halk Savunma Alan Merkezi

Kürdistan halkının temel hak ve özgürlüklerinin korunması, KCK Önderliğinin yaşamının ve özgürlüğünün güvence altına alınması, genel demokratik kazanımların korunması, meşru savunma

çizgisi doğrultusunda halkın savunma bilincinin ve örgütlülüğünün geliştirilmesi, halk savunma kuvvetlerinin örgütlenip yeterli kılınmasından sorumludur. Savunma politikalarının oluşturulmasına öncülük eder. KCK sistemi içinde özerk konumda olan Halk Savunma Kuvvetleriyle KCK sistemi içindeki diğer örgüt ve organlarla arasındaki ilişkileri düzenler.

5- Ekonomik Alan Merkezi

Demokratik Toplum Konfederalizmin maliye ve ekonomi politikasını geliştirir ve uygular. Toplumun ihtiyaç duyduğu ekonomik ve mali örgütlenmelere gider. Kaynak, yatırım ve istihdam amaçlı projeler geliştirir. Halkın öz gücünü harekete geçirerek, ekonomik sorunlara çözümler üretir.

6- Önderlik Komitesi:

Önderliğin sağlığı, güvenliği, özgürlüğü ve hukuki sorunları başta olmak üzere Önderliğin uluslar arası alanda tanıtılması için diplomatik faaliyet geliştirir. Bunun için alanlarda Önderliği Sahiplenme Komite ve Komisyonları örgütlemeye çalışır. Uluslararası düzeyde tanıtımın gelişmesi için bütün bu çalışmaları geliştirirken gerekli olan kitapların tercümesi, çeşitli düzeylerde dayanışma örgütlemeleri, konferans gibi çalışmaları yürütmekle sorumlu olup, bu çalışmaları KCK Yürütme Konseyi Başkanlığına bağlı olarak, ilgili tüm komite, koordinasyon ve komisyonlarla da ilişki içinde yürütür.

Madde 15

Yüksek Seçim Kurulu

Yüksek Seçim Kurulu üyeleri Kongra Gel Başkanlık Divanı tarafından belirlenip Genel Kurulun onayından geçirilir. Görev ehliyeti olan dokuz üyeden oluşur. YSK, yasayla düzenlenmiş halk referandumları ve seçimlerini, Kongra Gel Genel Kurul bileşiminin seçimini, seçim yönetmeliğine uygun olarak planlamak, örgütlemek ve yürütmekten sorumlu en üst organdır. Alt seçim kurullarının hatalarına dair itirazlar burada karara bağlanır. Yüksek Seçim Kurulunun kararı kesindir

Dördüncü Bölüm

PARÇA ÖRGÜTLENMESİ

Madde 16

Halk Meclisi

Söz konusu Kürdistan parçasındaki halkın karar organıdır. Parçanın büyüklüğüne, nüfus yoğunluğuna ve komünal örgütlülük durumuna göre yasayla düzenlenmiş seçimle belirlenen 100–250 arası üyeden oluşur. İç örgütlenmesinde ve çalışma düzeninde Kongra Gel sistemini esas alır.

Halk meclisi söz konusu parçadaki halkın demokratik yaşamının ve mücadelesinin gerektirdiği kararları oluşturmakla görevlidir. Kararları Kongra Gel kararları ile çelişemez, bir parçanın halk meclisi kararlarını alırken diğer parçaların çıkarlarını da gözetir. Oluşturduğu proje, tasarı ve yasaları Kongra Gel'e göndererek ulusal meclisin kararlaşmalarına katılma sorumluluğuyla çalışır. Yıllık ve ara dönem toplantılarını yapar ve gündemini tamamlayana kadar çalışır.

Halk meclisi, halk meclisi divanını, demokratik ekolojik toplum yürütmesini seçer ve bu kurulların yıllık faaliyetlerini denetler. İdari-Adalet Kurulları hakimler heyetini onaydan geçirir.

Halk meclisi Divanı, bir başkan ve iki yardımcısından oluşur. Halk Meclisi genel oturumunda genel oy sistemi ile seçilirler. Halk meclisinin yenilenmesiyle Divan yeniden seçilir. Bir kişi Halk Meclisi Divanı'na üst üste en fazla iki defa seçilir.

Halk Meclisi Divanı, Meclis çalışmalarını yürütür, Meclis toplantı hazırlıklarını organize eder ve yönetir. Meclisin toplantı halinde bulunmadığı zamanlarda Meclis divanı ve komisyonlar, Halk Meclisini temsil eder, siyasal ve diplomatik çalışmalarda aktif rol oynar. Meclisin toplantı halinde olmadığı dönemlerde, iki toplantı arası, yasa ve tüzükler, Ara Dönem toplantısında görüşülür ve karara bağlanır.

Halk meclisi, eyalet-bölge meclisleri ile düzenli ilişkilendirir, alt meclislerden gelen karar tasarıları ve projeleri alır ve karara bağlar

Madde 17

Demokratik Ekolojik Toplum Yürütmesi

Söz konusu Kürdistan parçasındaki temel icra organıdır. Halk Meclisi tarafından seçilir. Kongra Gel ve Halk Meclisi kararları ile Yürütme Konseyi genelgelerini hayata geçirir. Faaliyetleri hakkında KCK Yürütme Konseyi Başkanlığı'na, Halk Meclisinin yıllık ve ara dönem toplantılarına düzenli rapor verir. Çalışmalarını yürütürken Yürütme Konseyi ile düzenli görüş alışverişi içinde olur.

Demokratik Ekolojik Toplum Yürütmeleri, Kürdistan parçasının büyüklüğüne göre yeterli sayıda üyeden oluşur. Kendi içinden seçilen veya Yürütme Konseyi içinden görevlendirilen üç-beş kişi tarafından koordine edilir. Parça koordinasyonları Yürütme Konseyi Başkanlığınca onaylanır. Alanın ihtiyacı oranında komite ve çalışma örgütü oluşturarak çalışmalarını yürütür.

Madde 18

Yurtdışı Alanları

Avrupa ve BDT alanları birer parça gibi ele alınarak, bu alanlarda yaşayan Kürt toplumu, alanın somut koşulları da gözetilerek bir parçanın örgütlenme esaslarına benzer bir biçimde demokratik örgütlülüğe kavuşturulur. Halkın demokratik iradesini ortaya çıkartan karar organları, bu karar organları tarafından seçilip denetlenen icra kurulları, kendi hukuk sistemleri ve ihtiyaca uygun olarak kurulmuş demokratik komünal örgütlenme sistemine göre çalışır.

Madde 19

Azınlık ve Kültürel Konfederasyonlar

Ülkenin herhangi bir parçasında bulunan bir azınlık veya etnik-kültürel–inanç kesimi kendi özgünlüğü içerisinde demokratik özgür örgütlülüğünü geliştirerek kendi kendini yönetirken, aynı zamanda demokratik toplum konfederalizmi içerisinde temsilini bulur.

Beşinci Bölüm

EYALET-BÖLGE ÖRGÜTLENMESİ

Madde 20

Eyalet-Bölge Meclisleri

Ülkenin coğrafi ve etnik-kültürel özelliklerine göre ayrıştırılması ile eyalet-bölgeler oluşur ve bu temelde örgütlenerek demokratik toplum konfederalizmi sistemi içinde yer alır. Eyalet-bölgelerin karar organı eyalet-bölge meclisleridir. Meclislerin sayı ve bileşimleri nüfus yoğunluğu ve örgütlülük durumuna göre belirlenir. Eyalet-Bölge Meclislerinin üye sayılarının yarısı doğrudan o eyalette yaşayan halk tarafından serbest seçimle, diğer yarısı ise söz konusu eyalet-bölgedeki özgür toplum meclisleri ve Konfederalizmin bileşen örgütlerinin durumlarına göre uygun düzenlenmiş kota sistemi ile belirlenir. Çalışma düzeninde Kongra Gel ve Halk Meclisi sistemlerini esas alır.

Eyalet-Bölge Meclisi söz konusu eyaletteki halkın yaşamının ve mücadelesinin gerektirdiği kararları oluşturmakla görevlidir. Yılda iki kez toplanır ve gündemini tamamlayana kadar çalışır. Eyalet-Bölge Meclisi eyalet-bölge yürütmesini seçer ve faaliyetlerini denetler.

Madde 21

Eyalet-Bölge Yürütmesi

Söz konusu eyalet-bölgedeki temel icra organıdır. Eyalet-bölge meclisi tarafından seçilir. Yeterli sayıda üyeden oluşur. Konfederalizmin üst kurullarının kararları ile Eyalet-bölge meclisinin kararlarını hayata geçirir. Faaliyetleri hakkında Demokratik Ekolojik Toplum Yürütmesi ile ilişki içinde olur. Üç kişi tarafından koordine edilir. Yürütme Konseyi sistemine ve alanın özelliklerine göre kendi içinde bürolar sistemini geliştirir.

Altıncı Bölüm

ŞEHİR, KASABA VE MAHALLE ÖRGÜTLENMESİ

Madde 22

Özgür Toplum Meclisleri

Söz konusu şehir, kasaba ya da mahallede seçimle belirlenen delegelerden, o alanda bulunan komünlerin ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinden ve belediye meclisinin demokrat üyelerinden oluşur. Kendi yerleşim alanlarına ilişkin etkin politikaları üretme ve tüm sorunların tartışılıp çözüme götürülme yerleridir. Yerleşim yerlerinin ortak karar organıdır. Üç ayda bir toplanır. Kendi içinden seçtiği başkanlık divanı tarafından yönetilir. Kararları Kongra Gel ve halk meclisleri kararlarıyla uyumlu olmak zorundadır.

Özgür Toplum Meclisleri, kararlarını hayata geçirecek şehir, kasaba veya mahalle yürütmelerini seçer ve çalışmalarını denetlerler.

Madde 23

Şehir, Kasaba ve Mahalle Yürütmeleri

Yerleşim yerinin büyüklüğüne göre özgür toplum meclisi tarafından seçilen yeterli sayıda üyeden oluşur. Söz konusu yerleşim yerindeki yerel yönetici demokratik bir kişilik ise bu yürütmeye yer alır. Söz konusu şehir, kasaba veya mahallede halkın demokratik işlerini yürüten organdır. Kongra Gel, Halk Meclisi ve Özgür Toplum Meclisinin kararlarıyla, Yürütme Konseyi ve Eyalet-Bölge Yürütmesinin genelgelerini hayata geçirir. Çalışmaları hakkında Eyalet-Bölge Yürütmesine düzenli rapor sunar. Yine Özgür Toplum Meclisi toplantısına faaliyetleri hakkında rapor verir.

Yedinci Bölüm

KÖY VE SOKAK ÖRGÜTLENMESİ

Madde 24

Komün

Söz konusu köy ya da sokaktaki halkın örgütlü duruşudur. Çeşitli çalışma ve iş sahalarında iş ve rol komünleri de örgütlenir. Doğrudan demokrasinin uygulanma biçimidir. Halk yaşamının ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel, sağlık, eğitsel, öz savunma alanlarına ilişkin temel kararların tüm halkın doğrudan katılımı ile alınmasını ifade eder. Köy veya sokak komünleri, halk yaşamının ihtiyaç duyduğu her an toplanarak gerekli kararları alır. Komün toplantılarını, seçilmiş başkan ve yardımcılardan oluşan başkanlık divanı düzenler. Komün işleyişi demokratik esaslar temelinde ve doğrudan demokrasi yöntemiyle gerçekleşir. Kararlarını, aleni ve komünün kurulduğu yerleşimdeki on altı yaşından büyük herkesin katılımı ile alır.

Komün pratik görevlerinin yürütülmesini koordine edecek bir yönetim seçer ve faaliyetlerini denetler. Yerel yöneticiler bu yürütme kurulunda yer alırlar.

Madde 25

Komün Yönetimi

Komün tarafından seçilen yeterli sayıda üyeden oluşur. Tüm KCK kararları ile söz konusu komünün aldığı kararları pratiğe uygulamayı koordine eder. Çalışmaları hakkında kasaba yürütmesine rapor sunar ve söz konusu komüne ise tüm faaliyetleri hakkında rapor verir.

Komün yaşamının örgütlü ve etkin kılınabilmesi amacıyla, komün yönetimine bağlı olarak tarım, ticaret, hayvancılık, sağlık, eğitim, spor, sanat, kadın, gençlik, öz savunma, çevre vb. komisyonlar örgütlenir.

Madde 26

Ocak

Demokratik toplumsal kültürün, manevi değerlerinin demokrasi ve özgürlük ilkeleri temelinde üretildiği, topluma ve özgür bireylerine de aktarıldığı örgütlenme alanlarıdır. Demokrasi okulları niteliğini taşır. Komünal toplumsallaşmanın merkezleridir.

Sekizinci Bölüm

YARGI

Madde 27

Yargı Sistemi

Yargı bağımsızlığı, demokratik halk adaletinin esasıdır. Halkın ahlakını ve vicdanını temsil eder. Mevcut koşullarda halkın onurunu ve özgürlüğünü savunmaktan sorumlu Yüksek Adalet Divanı, disiplin ve görev düzenini korumaktan görevli İdari Mahkemeler ve halk içindeki sorunları çözmekle görevli Halk Mahkemeleri olmak üzere üç tür yargı sistemi oluşur. Askeri alandaki suçlara Yüksek Askeri Mahkeme bakar. KJB sözleşmesine giren özgün konularda yargılamayı KJB yargı organları yapar.

Her KCK yurttaşının kendine yöneltilen suçlamalar karşısında kendini savunma veya kendini savunmak üzere vekil görevlendirme hakkı vardır.

Madde 28

Yüksek Adalet Divanı

a- Halkın onurunu ve özgürlüğünü korumak, KCK Sözleşmesi ile belirlenen demokratik halk sistemini savunmak, sözleşmeye aykırılık durdurularını gidermek ve uyuşmazlıkları çözümlenmek, teslimiyet ve ihaneti yargılamak ve KCK Sözleşmesinin yargı alanında uygulanmasını sağlamak ile görevlidir.

b- Yüksek Adalet Divanı demokratik halk yargısının en üst kurumudur. Diğer yargı organlarının kararları açısından temyiz merciidir. Yüksek Adalet Divanının kararları kesindir.

c- Kongra Gel Başkanlık Divanı, Yürütme Konseyi ve KCK sistemi içinde yer alan kurum ve örgütlerden gelen dosyalara ve itirazlara bakar. Ayrıca İdari-Adalet Mahkemesi ve Yüksek Halk Mahkemesinin kararlarına ilişkin bireylerden gelen itirazlara bakıp karara bağlar

d- KCK yurttaşları içinden seçilen ve mesleki ehliyete sahip yedi üyeden oluşur ve üyeler Kongra Gel Başkanlık Divanı tarafından belirlenip Genel Kurul veya ara dönem kurulu tarafından onaylanır.

e- Yüksek Adalet Divanının çalışma esasları kendi yönetmenliğince belirlenir.

Madde 29

İdari Mahkemeler

a- İdari-Adalet Mahkemesi: KCK sisteminin genel organlarında işlenen idari suçlara bakar. Ayrıca idari-adalet kurullarından gelen davaların temyiz merciidir. Disiplin ihlalleri, görevde suiistimal ve yapmama ve görev ile ilgili davalara bakar. Bu temelde Başkanlık Divanı, Yürütme Konseyi ve bireylerden gelen şikayetleri inceleyerek sonuca bağlar. Kararları tüm organlar ve bireyler açısından bağlayıcıdır. Çalışma esasları ayrıca kendi yönetmeliği ile belirlenir. Kararlarının temyiz mercii Yüksek Adalet Divanıdır.

İdari-Adalet Mahkemesi; KCK yurttaşları arasından görevlendirilen üç kişilik iddia makamı ve beş kişilik hakimler kurulundan oluşur. İddia makamı Yürütme Konseyi, hakimler kurulu ise Başkanlık Divanı tarafından görevlendirilir.

b- İdari-Adalet Kurulları: Kendi alanındaki idari, disiplin ihlali, görev suiistimali gibi olaylara bakmak ve karara bağlamakla görevlidir. Kararlarının temyiz mercii İdari-Adalet Mahkemesidir.

İdari-Adalet Kurulları, KCK yurttaşları içinden görevlendirilen üç kişilik iddia makamı ve beş kişilik hakimler kurulundan oluşur. İddia makamını alan yürütmesi, hakimler kurulunu ise alan meclis divanı görevlendirir.

Madde 30

Halk Mahkemeleri

Halk içinde ortaya çıkan olay ve sorunlara, halk içinde can ve mal güvenliğine yapılan saldırılara, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel vb. alanda çıkan ciddi ihtilaflara bakmak ve karara bağlamakla yükümlüdür.

a- Yüksek Halk Mahkemesi: Halk Mahkemelerin temyiz merciidir. Yüksek Halk Mahkemesi, KCK yurttaşları içinden Kongra Gel Başkanlık Divanı tarafından görevlendirilen beş üyeden oluşur. Kararlarının temyiz mercii Yüksek Adalet Divanıdır. İşleyiş esasları kendi yönetmeliği ile belirlenir.

b- Halk Mahkemesi: Bir savcı ve üç hakimden oluşur. Şehir veya kasaba düzeyinde örgütlenir ve çalışır. Savcılık makamı şehir veya kasaba yürütmesi tarafından görevlendirilir. Hakimler ise Özgür Toplum Meclisi Başkanlık Divanı tarafından belirlenir ve aynı meclisin onayından geçerek görevlendirilir.

c- Halk Mahkemelerinin yargılama usulleri, suçlar ve cezalar daha geniş ve ayrıntılı olarak yönetmeliklerle belirlenir.

Dokuzuncu Bölüm

MEŞRU SAVUNMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Madde 31

Meşru Savunma Yükümlülüğü

a- Herkes çerçevesi evrensel hukuk ile belirlenmiş meşru savunma bilincini edinmekle yükümlüdür.

b- Herkes meşru savunma için hazırlıklı olmakla ve meşru savunma çalışmalarını desteklemekle yükümlüdür.

c- Herkes meşru savunmayı gerektirecek değişik haller oluştuğunda koşulların gerektirdiği direniş mücadelesine girmekle yükümlüdür.

Madde 32

Meşru Savunma Savaşı Hali

Devlet demokratik çözüme anlamlı, duyarlı biçimde ilgi ve şans tanımaz, halkın da elinde başka zorlama etkeni kalmazsa, yasalar eşit uygulanmazsa, demokrasinin çözüm rolüne ilgi gösterilmezse, tüm barışçıl eylemler boşa çıkarılırsa, ayaklanma ve öz savunmaya dayalı gerilla savaşları gündeme gelir. Koma Civakên Kurdistan sistemine ve Önderliğine karşıtlık fiili bir saldırıya dönüştüğünde, Kürdistan toplumuna dayatılan siyasi anlamda sömürgecilik, ekonomik anlamda açlık, işsizlik, yoksulluk ve talan, kültürel olarak asimilasyon ve soykırım, askeri olarak da işgal konumuna karşı meşru savunma savaşı gerekli hale gelir.

Madde 33

Savaş ve Barış Kararı

Madde 33'deki hallerin oluşması durumunda Kongra Gel Genel Kurulu tarafından salt çoğunlukla direniş ya da meşru savunma savaşı kararı verilir. Bir savaş durumunda savaşın sona erdirilip barışın sağlanmasında da aynı prosedür uygulanır. Kongrenin toplanamadığı olağanüstü durumlarda ülkeyi, halkı ve tüm konfederasyonu ilgilendiren ve hayatiyet arz eden yasa çıkarma, savaş ve barış, başka güçlerle ikili anlaşma gibi konularda Başkanlık Divanı, Ara Dönem Kurulu, Yürütme Konseyi ve ilgili kurumlar ortak bileşimi Genel Kurul adına karar alabilir.

Onuncu Bölüm

DEMOKRATİK EYLEM

Madde 34

Demokratik Eyleme İlişkin

Halkın her hareketliliği ve örgütlerin her faaliyeti bir eylemdir. Demokratik eylem, demokrasinin dilidir. Halkın temel talepleri göz ardı edildiğinde, demokrasinin birçok kurum, kural ve amacı tahrip edildiğinde demokratik eylem zorunlu çözüm aracı olur. Bu koşullarda eyleme geçmeyi başaramayan bir halk veya örgüt demokratikleşemez. Eylemler, basitten karmaşığa doğru, gösteri, toplantı, yürüyüş, seçim, miting, protesto, grev, şartları doğduğunda yasal direnme ve ayaklanmalara kadar gider. Eylemliliği besleyen halkların örgütlü gücüdür. Sivil toplum eylemleri temelde yapıcıdır ve demokrasilerde pozitif eylem anlayışı esastır.

On Birinci Bölüm

EKONOMİK VE MALİ SİSTEM

Madde 35

Ekonomi ve Mali Sistemde

Planlama ve Rejim

a- Ekonomi ve mali sistem, ekonomi ve maliye komitesinin koordinesinde ve bütçe sistemi içinde yıllık bir planlamayla yürütülür.

b- Ekonomi sistemi, kar ve metalaşmaya dayalı olmayan, kullanım değeri ve demokratik paylaşımaya dayalı sistemi temsil eder. Özgür Toplum Meclislerine dayalı alanlarda üretimin ve mülkiyetin meclis yerleşim yerlerine bağlı olmasını benimser. Köy, kasaba ve şehirlerde kamu yararına olan, ihtiyaçların üretimini artıran bir verimlilikle yaratan sanayi ve ticaret rejimi ile tarım ve hayvancılık sistemini uygular. Ayrıca Kürdistan şartlarında orta ölçekli işletmeciliğe önem verdiği kadar, yerelde de yaygın kooperatifleşme, atölyeleşme, döner sermaye işletmeciliğini de geliştirmeye çalışır. Her yerleşim yerinin kendi örgütlülüğüyle temel gereksinimlerini karşılaması hedeflenir.

c- Kürdistan ekonomisinin büyütülmesi ve refah düzeyinin artırılması için gerekli çalışmalar yürütülür. İşsizlik ve yoksulluğun giderilmesi ve savaş mağduriyetinin ortadan kaldırılması için gerekli sosyal ve ekonomik projeler uygulanır.

d- Kürdistan'da ekonomik kaynakların, yer altı ve yerüstü zenginliklerin korunması ve toplum yararına aktif bir şekilde işletilmesi sağlanır.

e- Ekonomik üretimi geliştiren ve daha verimlilişmesini sağlayan meslek gruplarının örgütlenmesi ve dayanışma içinde çalışmaları öngörülür.

f- Bu ekonomik ve mali rejim ekolojiye uygunluk çerçevesinde yürütülür.

On İkinci Bölüm

DEMOKRATİK ÖRGÜTLENME SİSTEMİ

Madde 36

PKK

PKK, klasik parti olmayan, iktidarı hedeflemeyen, ideolojik, ahlaki ve örgütsel bir oluşumdur. Felsefe, bilim ve sanat alanında ideolojik ve özgür ahlaki bir örgütlenmedir. KCK sisteminin ideolojik gücüdür. Önderlik felsefe ve ideolojisinin hayata geçirilmesinden sorumludur. Bu çerçevede demokratik konfederalizm organlarının demokratik kurumlaşmasında yer alırlar. KCK sistemi içerisindeki her PKK kadrosu ideolojik, ahlaki, felsefik, örgütsel ve yaşamsal ölçüler açısından PKK yapılanmasına bağlıdır. Aynı zamanda her kadro yer aldığı çalışmanın çalışma ilkeleriyle de faaliyet yürütür. Ayrıca KCK sistemi içerisinde her çalışan PKK'nin ideolojik ve ahlaki ölçülerini esas alır.

Madde 37

Koma Jînên Bilind (KJB)

Kadının komünal-konfederal topluluk sistemidir. KCK'nin temel organları, komiteleri, alan merkezleri içinde özgün, özerk yer alır ve örgütlenir. KJB üyeleri hem kendi organlarına karşı sorumludurlar hem de içinde buldukları KCK organlarına karşı sorumluluk taşırlar. KJB, KCK sisteminin konfederal bir bileşeni olarak KCK sistemine karşı sorumludur.

KJB dört temel bileşenden oluşur

İdeolojik alan; kadının ideolojik öncü gücü olarak PAJK' tır. PAJK ayrı bir parti olarak örgütlenir. YAJK aynı çizgide özgün örgütlenir ve çalışmalarını PAJK ile ortaklaştırır. KJB'nin meşru savunma gücü YJA-Star, toplumsal alan örgütlenmesi kadının ayrı kitle örgütlülüğü olarak YJA' dır. Komalan Civan içerisinde örgütlenen genç kadın KJBnin gençlik bileşenidir.

KJB'nin karar organı Kurultay ve uygulama gücü KJB Yürütme Konseyi'dir. Demokratik Kürdistan toplumsallaşması içerisinde yaşamı, yer alışı, katılımı, topluluk hakları, sorumlulukları, görev ve örgütlenme sistemi ayrıca kendi sözleşmesinde tanımlanır.

Madde 38

Komalên Ciwanên Demokratik a Kurdistan (Demokratik Gençlik Konfederalizmi)

Bütün gençleri çatısı altında toparlayan, değişik gençlik gruplarının içinde yer aldığı kültürel, siyasal, sosyal bir örgütlenme olarak KCK içinde öncü bir misyonla yer alır.

KCK'nin tüm organları, alan merkezlerinde özgün ve özerk örgütlenir, yer alır ve komitelerde temsilini bulur. Ayrıca tüm çalışma sahalarına yönelik kendi örgütlenmelerini geliştirir. En üst karar organı iki yılda bir gerçekleştirilen kongre ve icra organı da bu kongrede seçilen Komalên Ciwan Koordinasyonudur. Demokratik Gençlik Konfederalizmi görevlileri hem kendi organlarına karşı hem de içinde buldukları KCK organlarına karşı sorumluluk taşırlar.

Madde 39

Partiler

a- Partiler, demokratik siyasetin temel geliştirici güçleri ve demokrasilerin vazgeçilmez öğeleridirler. Temel siyasal örgütler olarak; devlet odaklı olmayan, toplumsal talepleri esas alan, toplumu bilinçlendirme ve örgütlemeye görevli olup, toplumu devlet karşısında sürekli güçlendiren ve toplum taleplerini devletle dengeleyen kurumlardır.

b- Demokratik siyaset odaklı siyasal partiler, geniş demokratik toplum örgütlenmesinin ideolojik, teorik ve yönetsel esas gücüdürler.

c- Partilerin demokratik oluşumu, örgüt içi demokratik işleyişi ve demokratik yönetimleri esastır. Tüm işleyişleri halka açıktır.

d- Demokratik siyasal yaşamda partiler, demokratik ittifaklar geliştirebilirler.

e- Irkçı ve despotik olmayan ve sistem içinde şiddeti öngörmeyen partiler meşru kabul edilir.

f- Siyasal partiler serbest kurulurlar. KCK sisteminden çıkarılmaları ise, Halk Özgürlük Mahkemeleri kararı ile gerçekleşir.

g- Partilerin kuruluş ve çalışma esasları siyasi partiler yasası ile ayrıca düzenlenir.

Madde 40

Dernekler

Demokrasinin, halk tabanına köklü yayılması, birey ve toplum yaşamını demokratik tarzda geliştirme, doğal çevreyi koruma, geliştirme, yoksulluğu aşma ve toplumda çıkabilecek başka her hangi bir sorunu çözme amaçlı kurulan fonksiyonel kurumlaşmalardır. İhtiyaçlara göre her alanda kurulabilir. Demokratik işleyişin yerinde ve yetkince kullanılmasını esas alırlar. Kurulacak derneklerin demokratik toplum konfederalizmine karşı yıkıcı olmaması aranır.

Madde 41

Birlikler

Üretim ve tüketim birlikleri, çevreyi koruma ve geliştirme birlikleri, köylüler birliği, kadın ve gençlik birlikleri, belediyeler arası birlikler ve toplumsal yaşamın her alanında birlikler kurulabilir. Birlikler kurulduğu alanlardaki işlerin dayanışma içinde ve koordineli yapılmasını sağlarlar, toplum içinde yaşanan olağanüstü koşullarda dayanışma ve yardımlaşma güçleri olarak rol oynarlar.

Madde 42

Sendikalar

Devletçi ve iktidarcı yaklaşımdan uzak, demokratik toplumcu özgür sendikacılık anlayışıyla hareket eden, iş ve emek yaşamını düzenleyen, üretim ve çalışma düzenini sağlayan demokratik kurumlaşmalardır. Ekonomi ve emek alanının demokratik örgütlenişini sağlayarak demokrasinin toplumsal-ekonomik zemininin oluşmasına katkı sunarlar. Demokratik Emek Konfederasyonunu kurup bünyesinde çalışma yürütürler. Uluslar arası emek güçleriyle dayanışarak, bölgesel ve uluslar arası çalışmalar yaparlar ve ortak örgütlülüklere giderler.

Madde 43

Halk Savunma Güçleri

KCK sisteminin geliştirilip korunmasında halkın temel savunma ve barış gücüdür. Yeterli sayıda örgütlenmesi ve donatılması esas alınır. Demokratik Toplum Konfederalizmi Önderliği ve Kongra Gel'in siyasal iradesi doğrultusunda hareket eder. Komünal demokratik örgütlülük temelinde halkın öz savunmasını geliştirir. Halk Savunma Güçleri kararlarını gerçekleştirdiği konferanslarla alır. Halk Savunma Güçleri; KCK sistemi içinde özerk bir örgütlenmedir, sistemin diğer organları ile ilişkileri Halk Savunma Alan Merkezi üzerinden gerçekleşir. Kendi iç düzenlemesini yönetmenliğine göre yapar ve komuta konsey üyelerini, Yürütme Konseyi Başkanlığının onayına sunar

On Üçüncü Bölüm

ORTAK HÜKÜMLER

Madde 44

Demokratik İşleyiş Esasları

a-Bütün yönetim organları seçimle belirlenir ve değişir.

b-Bütün organlar birbirlerine rapor ve genelge sistemiyle bağlıdırlar.

c-Demokratik katılımcılık, inisiyatif ve kolektivizm esastır.

d-Seçimle göreve gelen tüm yönetimler seçen organlar tarafından yıllık denetime tabi tutulurlar. Seçen organlar gerektiğinde ve koşulların uygunluğuna göre görevlileri geri çekme hakkına sahiptir.

e-Her çalışma alanında % 40 cins kotası gözetilir.

f-Çalışmalar yürütülürken, başta kadın ve gençlik olmak üzere değişik kesimlerin kendi iç örgütlülükleri gözetilir.

g-Bütün organlar halkın eleştiri ve önerilerine açıktır ve halka bilgilendirme yapar.

h-Demokratik Konfederalizmde, kararları meclisler alır. Yürütme kurulları bu kararları uygulamakla görevlidir. Ayrıca karar alma ve yürütme organlarının dışında yargı ve denetleme organları da vardır.

ı-Görevi ihmal ve ağır suiistimal durumunda Yürütme Konseyi görevi durdurur ve Yüksek Adalet Divanına baş vurur.

i-Demokratik işleyiş ilkelerine ters düşecek şekilde organlar ve bireyler birbirinin kurumsal varlığını hedefleyen teşhir edici tartışmalar geliştiremez, çalışmalarını sınırlayamaz, müdahale edemez, görev alanı dışında genelge yayınlamayamaz.

j- Bu Sözleşme ile çelişen yasa ve yönetmelikler geçersizdir.

Madde 45

Kürdistan Demokratik Konfederal

Birliğine İlişkin

KCK her Kürdistan parçasında halkın öz iradesini esas alır. Bu iradeyi demokratik konfederalizm esaslarına göre ortaya çıkartır. Demokratik ulus birliğini hedefler. Parçalar arası ilişkide konfederal dayanışma ve birlik esastır. Bu dayanışma ve birlik, tüm parçalardaki ve yurtdışındaki halkın ortak karar, yürütme ve denetleme organları ile sağlanır. Ortak ekonomi ve eğitim politikaları, sosyal ve kültürel etkinliklerle ve ortak meşru savunma ile geliştirilir.

Madde: 46

Sözleşmenin Değiştirilmesi

KCK Sözleşmesi Önderlik, Başkanlık Divanı, Yürütme Konseyi veya en az 50 Genel Kurul üyesinin yazılı talebi üzerine, Genel Kurul tarafından değiştirilebilir. Değişiklik önergesi genel esaslar çerçevesinde görüşülür ve oya sunulur. Değişikliğin kabulü için Genel Kurul üye tamsayısının salt çoğunluğu gereklidir.

On Dördüncü Bölüm

EK MADDELER

Ek Madde 1

Kurucu Meclis

Kongra Gel II. Dönem Genel Kurulu aynı zamanda kurucu meclis işlevini de görür.

Ek Madde 2

Kabul Ediliş Tarihi

Bu sözleşme Kongra Gel, Genel Kurulunun 17 Mayıs 2005 tarihli oturumunda kabul edilmiştir.

Ek Madde 3

Yürürlük

Bu sözleşme yayınlandığı tarihten itibaren geçerlidir.

Ek Madde 4

Değiştirilme Tarihi

Bu sözleşme Kongra Gel Genel Kurulunun 25-Mayıs-2007 tarihli oturumunda değiştirilerek kabul edilmiştir.